

KLASTER

uuringukeskus

Meetme 3.7

potentsiaalsete

taotlejate tausta

uuring

Toetab Euroopa Liit

Tartu

2005

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Kokkuvõte.....	4
3. Andmekogumine.....	5
4. Eesti erametsaomanikud ja nende motivatsioon metsade majandamise suhtes..	6
4.1. Erametsade majandamine.....	8
4.2. Erametsa omamise ja majandamise motivatsioon.....	9
4.3. Metsa majandamise toetused.....	10
4.4. Väljavõtte metsaseaduse eelnõu seletuskirjast.....	13
5. Tulemused I: metsaomanikud.....	15
5.1. Metsaomandi suurus ja asukoht.....	16
5.2. Metsaomandi tekkimise viisid.....	17
5.3. Metsaomandi tekkimise aeg.....	18
5.4. Metsaomandi eesmärk täna ja tulevikus.....	19
5.5. Omandivorm.....	20
5.6. Eelnevad kulutused metsaomandisse.....	22
6. Tulemused II: toetused.....	23
6.1. Eelnevalt taotletud toetused.....	23
6.2. Toetuste tüübid.....	25
6.3. Maksimaalsed omafinantseeringud.....	27
6.4. Probleemid taotlemisel.....	28
6.5. Metsaühistud – kuuluvus ja põhjused.....	29
7. Muud metsapoliitilised vahendid.....	30
8. Veapiirid.....	31
9. Lisad.....	32
9.1. Vastused küsimusele, millist koolitust ja informatsiooni peetakse oluliseks.....	32
9.2. Vastused küsimusele, milliseid muid metsapoliitilisi vahendeid peetakse oluliseks.....	38
9.3. Metsaomandi muu eesmärk.....	43
9.4. Metsaühistutesse kuulumise põhjused.....	44

1. Sissejuhatus

Käesoleva aruande näol on tegemist Riikliku Arengukava 2004-2006 Tehnilise Abi rakendamiseks antava uuringu "Meetme 3.7 potentsiaalsete taotlejate tausta uuringu" aruandega. Uuringu tellijaks on **Põllumajandusministeerium**, uuringu läbiviijaks on **Uuringukeskus Klaster**. Uuringu läbiviimist finantseeritakse Riikliku Arengukava 2004-2006 tehnilise abi meetme raames.

Käesoleva uuringu eesmärgiks on selgitada välja metsamajanduse investeringuvajadus ja investeerimisvõimalused nii objektide kui ka toetatavate summade osas, lähtuvalt EL maaelu määrustest, et tagada metsamajandusele suunatud meetme efektiivne rakendamine. Lisaks sellele on uuringu eesmärk välja selgitada erametsaomanike konkurentsivõime ja vajadused: võimalikud taotlejad, valmisolekut toetust taotleda, toetuse taotlemisel tekkivaid raskusi koos võimalike lahendusvariantidega ning omafinantseerimise suutlikkust.

KLASTER
uuringukeskus

www.klaster.ee
info@klaster.ee

Betooni 9, 51014 Tartu
Tel: 7307 887
Faks: 730 7970

2. Kokkuvõte

1. Kõige rohkem soovitakse täna toetust noorendike hoolduseks, koolitustel osalemiseks, nõustamiseks ning taimede soetamiseks. Kõige vähem vajatakse täna toetust investeringuteks töötlemisse ja turustusse, taimekaitsevahendite soetamiseks ning puidu kasutamise arendusprojektide jaoks.
2. Tulevikus vajatakse kõige rohkem toetusi samuti noorendike hoolduseks ja taimede soetamiseks. Kõige vähemtähtsamaks peetakse toetusi tulevikus investeringuid töötlemiseks ja turustamiseks ja taimekaitsevahendite soetamiseks.
3. Lisaks olemasolevatele toetuse liikidele tuntakse suurt huvi maaparanduse toetamise vastu.
4. Erametsaomanike seas on tõusvaks trendiks metsa kui ettevõtluse aluseks pidamine.
5. Suurimaks probleemiks toetuste taotlemisel peetakse asjaajamise keerukust, taotluskogemusega omanikud hindavad asjaajamise keerukust väiksemaks.
6. Kõige suurema omafinantseeringumääraga lepatakse metsamajandus- ja puidutöötlemistehnika soetamisel (28%), investeringutel töötlemise ja turustamise parandamiseks ja tõhustamiseks (25%) ja noorendike hooldusel (24%).
7. Väiksemat omafinantseeringumäära oodatakse toetustelt, mis puudutavad koolituste ning nõustamise korraldamist ning maapinna ettevalmistust (17%).

3. Andmekogumine

Uuringukeskus Klaster viis läbi ajavahemikul 19. detsember 2005 – 3. veebruar 2006 läbi küsitluse Eesti erametsaomanike seas.

Valimi koostamise aluseks oli maakatastri andmebaas, millest moodustati juhuvaliku teel loend 1200 üksusest. Nimekiri oli esinduslik maakonna ning metsaomandi suuruse lõikes (rühmituse 1-5ha, 5-15ha, 15-50ha, üle 50ha järgi). Valimi moodustasid katastriüksuste omanikud. Andmekogumine viidi läbi intervjuudena ning ankeetküsitlusena. Ankeeti oli võimalik täita nii paberil kui internetis.

1200 katastriüksusest:

- **8** ei kvalifitseerunud (riigimets),
- **133** juhul omanikud kordusid,
- **335** vastasid küsimustikule,
- **ca 400** juhul ei olnud võimalik saada kontakti (puudus aadress, telefon või oli omanik surnud),
- **ca 300** saadeti ankeet, kuid vastust ei tulnud (riulifirmad, aadress vananenud ja uuemat polnud võimalik leida jne).

4. Eesti erametsaomanikud ja nende motivatsioon metsade majandamise suhtes

Peatüki autor: Paavo Kaimre (EMÜ metsandus- ja maaehitusinstituut)

Eesti metsi ja metsaomanikke saab omandi seisukohast jagada järgmiselt: riigimets, mille omanikuks on Eesti Vabariik, eramets – omanikeks füüsilised ja juriidilised isikud ning munitsipaal mets, mille omanikuks on kohalikud omavalitsused. Kehtivas metsaseaduses räägitakse omandit silmas pidades riigimetsast ja erametsast. Stabiilse keskkonnaseisundi ja mitmekülgse metsakasutuse tagamiseks peab riigile kuuluva metsa pindala moodustama vähemalt 20% Eesti Vabariigi maismaa pindalast.

Erametsade puhul on arvukaimaks omanikerühmaks eraisikud, kelle metsi on tavatsetud nimetada ka (ajaloolist konteksti silmas pidades) talumetsadeks. Maailmas nimetatakse füüsilistest isikutest metsaomanikega seotud metsandust ka peremetsanduseks (*family forestry*) või mitte-tööstuslikuks erametsanduseks (*non-industrial private forestry*).

Erametsandus sai Eestis taastekkida peale 1989. aastal vastu võetud taluseadust. 1990-1991 a. jooksul eraldati taluseaduse alusel 10 152 talule 252 255 ha maad. See oli erametsanduse taastamise alguseks Eestis. Pärast seda on erametsaomandi teket ja arengut mõjutanud restitutsioon, erastamine ning omanikevahelised ostu-müügitehingud. Aastaraamat Mets 2004 andmetel on 61% maadest jõudnud eraomandisse tagastamise kaudu, 25% maast on hangitud ostueesõigust kasutades, teiste erastamisvormide osatähtsus on juba väiksem.

Hinnanguliselt 1/3 omandireformi õigustatud subjektidest ei võtnud oma metsamaad tagasi seetõttu, et ei olnud ise võimelised oma metsi majandama ning neil ei olnud praktiliselt ka kellegi käest usaldusväärseid vajalikke teenuseid tellida. Käesolevaks ajaks on üle ¼ metsaomanikest müünud oma metsaomandi peamiselt seetõttu, et elavad oma metsadest kaugel (ca 60% metsaomanikest ei ela oma metsaomandi lähedal), ei suuda ise oma metsi majandada, ei ole võimalik tellida usaldusväärset metsamajandamise teenust ja nõustamist

ning metsavargused on suured (Lemming 2003).

Erametsade pindala on tänaseks suurem kui 800 000 hektarit.

Jätkuvalt riigi omandis endistel eramaadel olevate metsade pindala on ca 600 000 ha (Eesti Metsanduse Arengukava aastani 2010). Kõige uuemate andmete kohaselt on ka praegu reformimata metsamaa pindala ca 600 000 ha, Aastaraamat Mets 2005 (käsikiri) andmetel 603 656 ha.

Äriühingutele kuuluv mets (firmametsandus) tekkis ja hakkas taasiseseisvunud Eestis arenema maareformi käigus tagasisaadud metsamaade müügiga äriühingutele. Firmametsade pindala kiire suurenemine sai alguse 1997 a., kui maareformi seaduse muutmise läbi anti ka juriidilistele isikutele õigus maade erastamiseks. 2003. aastaks oli Eestis üle 250 000 ha firmametsi (peamisteks firmametsade omanikeks on metsa- ja kinnisvarafirmad), lisaks veel kümneid tuhandeid hektareid firmade kasutusvalduses olevaid metsi (Lemming 2003).

Erametsamaad on kõige enam Viljandimaal, Pärnumaal ja Saaremaal, vähe aga Hiiumaal, Läänemaal, Tartumaal. See on tingitud kindlasti niihästi maakonna suurusest (väikesel, ehkki metsarikkal Hiiumaal ei saa olla palju metsamaad), kui ka maakonna üldisest metsasusest (Läänemaa ja Tartumaa on metsavaesed maakonnad). Keskmine metsamaa pindala metsa omavates katastriüksustes on suurim Viljandimaal, Raplemaal ja Pärnumaal (umbes 8 ha), metsavaesemad on Põlvamaa, Saaremaa ja Tartumaa katastriüksused (veidi üle 5 ha).

Erinev on ka katastriüksuse "metsasus" (metsamaa osa protsentides katastriüksuse üldpindalast): kui Hiiumaal ja Ida-Virumaal moodustab metsamaa ca 70% kogu maaüksusest, siis Valgamaal, Põlvamaal ja Tartumaal vähem kui poole. See on loogiline – madala "metsasusega" katastriüksused on levinud intensiivse põllumajandusega piirkondades (Etverk 2004).

Kui riigimetsades toimuvaga on huvigrupid ja avalikkus üldiselt rahul, siis terava kriitika on

pälvinud erametsades viimase kümne aasta jooksul toimunud tegevused või tegemata jätmised.

4.1. Erametsade majandamine

Erametsade majandamise kohta saadakse andmeid metsateatistest, mis on aga ebatäpne, kuna metsateatistid peegeldavad metsaomanike kavatsusi, mitte tegusid. Erametsade uuendamisest aastail 1996-2003 annab ülevaate tabel 1, võrdluseks on toodud samal aastail erametsades tehtud uuendusraiate pindala.

Tabel 1. Lageraie ja metsa uuendamine erametsades aastail 1996-2000

Aasta	Uuendusraie (ha)	Looduslikule uuenemisele kaasa aidatud (ha)	Metsa külv (ha)	Metsa istutus (ha)	Kokku kultuure (ha)	Kokku uuendatud (ha)
1996	2762	10	18	27	45	55
1997	7356	81	82	109	191	272
1998	9784	109	302	379	681	790
1999	14947	429	325	678	1003	1432
2000	17593	527	422	1038	1460	1987
2001	21375	832	310	1628	1938	2770
2002	23755	837	391	1537	1928	2765
2003	26831	1133	633	1932	2565	3698

Allikas: Statistikaamet

Tabelist ilmneb uuendustööde kiire kasv vaadeldud aastail, mis aga siiski pole veel piisav. Valdavalt on tegu olnud kuuse istutuskultuuridega. Külvatud puuliikide kohta andmed puuduvad, usutavasti on külvatud enamasti mändi, kuid võimalik, et ka kaske.

Erametsadest saadud puidust on raiutud 70% füüsiliste isikute ja 30% juriidiliste isikute metsamaalt. Juriidiliste isikute metsi on raiutud mitu korda intensiivsemalt kui füüsiliste isikute metsi. Siiski ei saa raied jaguneda täpselt nii nagu jaguneb metsamaa pindala, sest reeglina on juriidilised isikud ostnud endale metsi, kus on suhteliselt palju raieküpsid

puistused.

Vähem metsauuenduse mahtu erametsades on peetud üheks olulisemaks probleemiks, millele ka uue metsaseaduse eelnõus on tähelepanu pööratud.

2003. a inventuuri andmeil on erametsades uuenumata 10% 1999. a raiealadest. 2004 ja 2005 aasta inventuuride andmeil ei oma uuendamiseks eeldusi vastavalt 6% ja 5% raiealadest. Üle 2 ha suurustest okaspuuraiealadest on jänesekapsa kasvukohas 58%, jänesekapsa-mustika kasvukohas 27%, naadi kasvukohas 80% ja sinilille kasvukohas 69% uuenedud lehtpuuga. Põhjuseks on nii raskesti uuenevatel aladel tehtud raied kui metsaomanike kohustuste täitmata jätmine. Uuendamata alad tulundusmetsas kujutavad endast eelkõige majanduslikku kahju omanikule.

4.2. Erametsa omamise ja majandamise motivatsioon

Intensiivsed raied erametsades viitavad metsa kui sissetulekuallika suurele tähtsusele. Vähemalt algselt polnud see siiski nii oluline. Eesti metsandussektori arengukava 1997-2001 koostamisel korraldatud ankeetküsitlus näitas, et nn mittetööstuslikel erametsaomanikel oli üsna tähtsaks või väga tähtsaks metsa omamise eesmärgiks (% omanikest):

1. puit oma tarbeks	95%;
2. ilus loodus	82%;
3. olemuslik väärtus	74%;
4. majanduslik tagatis	73%;
5. puhkus ja vaba aeg	66%;
6. looduskaitse	52%;
7. müügitulu	47%;
8. investeerimisobjekt	42%;
9. jaht	30%.

Tulemus tunnistab juba tollalgi metsa majanduslikku tähtsust (puit oma tarbeks, mets kui majanduslik tagatis, müügitulu andja ja investeerimisobjekt). Seejuures peab arvestama, et metsavaldajad (nendeks loeti küsitluse korraldamise ajal metsaomanikke, metsakasutajaid

ja õigustatud subjekte) olid keskmiselt 51 aastat vanad, 30% neist olid pensionärid ja 80% elas maal. Nooremad ja linnas elavad vastanud olid altimad müüma. Oletatavasti suureneb nooremate ja linnas elavate metsaomanike osatähtsus aastatega ja koos sellega huvitatus metsa müügist. Siiski ei toeta käesoleva uuringu empiiriline osa seda oletust – täpsemalt metsaomanike kirjeldusest ning üldistustest – pt 5.

Erametsaomanike eelistusi mõned aastad hiljem, 2001.a., kajastavad nende vastused Eesti Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse poolt korraldatud küsitlusele. 1088 erametsaomanikku vastasid küsimusele "Milliseid metsakasutusviise peate enda jaoks kõige olulisemaks?" järgmiselt:

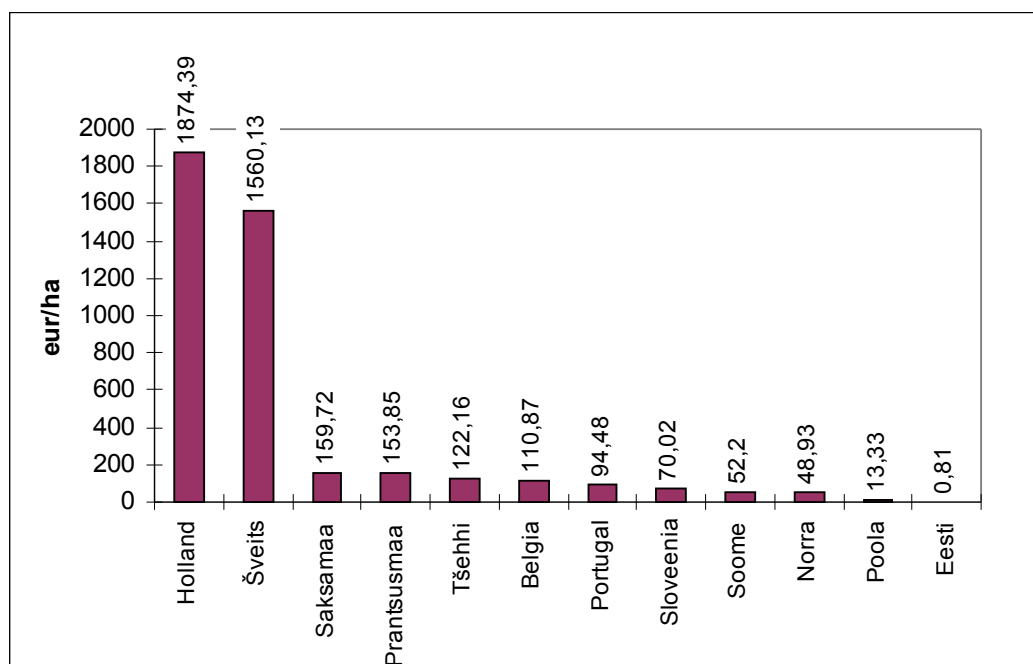
Metsa peamine kasutusviis	% vastanutest
1. puidu saamine	82
2. keskkonnakaitse	69
3. sanitaarkaitse	66
4. looduskaitse	65
5. kõrvalkasutus	55
6. rekreatsioon	52
7. jahindus	28
8. riigikaitse	24
9. teadus- ja õppetöö	21

Metsaomanikel olid jätkuvalt esikohal majanduslikud huvid, kuid arvestatakse ka keskkonna-alase aspektiga, metsade keskkonnakaitselise rolliga.

4.3. Metsa majandamise toetused

Metsaomanikud pakuvad oma metsade ja nende majandamise kaudu mitmeid hüvesid, mis Eesti traditsioonide ja tõekspidamiste kohaselt on avalikkusele tasuta. Meil kehtib igaüheõigus, mis tähendab vaba juurdepääsu metsadele, seal seente-marjade korjamise õigust. Metsamajanduse suurim eripära on aga selles, et tavaliselt ei näe metsaomanik oma

töö lõplikke vilju, sest paraku on inimelu lühem kui metsa küpseks saamise aeg. Seega loob metsaomanik väärtusi ka teistele, nii oma kaasaegsetele kui ka tulevastele põlvkondadele. Majandusteoorias nimetatakse selliseid majandustegevusega kaasnevaid hüvesid, millega ei kaasne makseid, positiivseteks välismõjudeks. Metsade majandamisega kaasnevad positiivsed välismõjud ning seepärast toetab riik enamikes Euroopa riikides metsamajanduslikke tegevusi erinevate toetuste abil. Suurimad toetussummad metsamaa hektari kohta on Hollandis, kusjuures ennekõike toetatakse seal bioloogilise mitmekesisuse säilitamist.

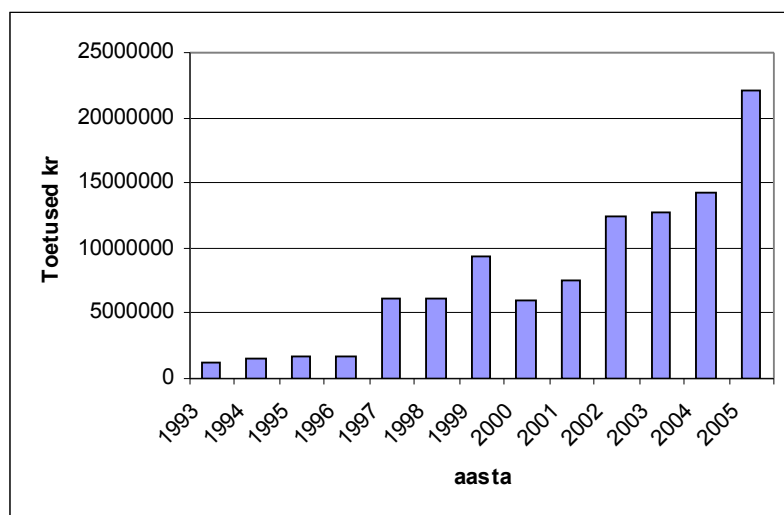
Joonis 2. Metsamajanduse summaarsed toetused (kr metsamaa hektari kohta) mõnedes Euroopa riikides

Valdkonnad (programmid), mida Euroopas enim toetatakse:

1. Multifunktsionaalne metsandus;
2. Metsade tulundusliku rolli arendamine;
3. Keskkonnanafunktsioonid;
4. Puhkemajandus.

Peamine põhjendus metsakasvatustlike investeeringute toetamiseks on soov selle kaudu suurendada investeeringuid erametsades. Soome kogemus (Miettinen 2004) näitab, et pindalapõhistel toetustel on olnud positiivne mõju metsakasvatustlike ja metsaparandustööde mahule, metsakultuuride ja noore metsa hooldamisele. Samal ajal näitavad mõned uurimused, et riiklikud toetused võivad eraomanike omafinantseerimist vähendada.

Juba 1980ndate aastate teisest poolest on Eestis olnud seisukohal, et metsamajandus peaks olema isetasuv, metsamajanduse tulud peaksid (ühtlast kasutust ja pikka perspektiivi arvestades) ületama kulusid. Toetusi on mõttekas rakendada nende tegevuste juures, mis on rentaablid. Toetuste eesmärk ei saa olla ebarentaablite investeeringute muutmise ärimajanduslikult tasuvaks. Põhjalikult tuleks kaaluda turuväliste väärtuste loomise toetamist, sest nende pakkumist ei suuna turg ning sageli jääb tegelik pakkumine väiksemaks ühiskonna soovitud tasemest.

Joonis 3: Erametsanduse riiklik finantseerimine aastatel 1993-2005 Eestis. (Joonisel on toodud ära nii siseriiklikud kui välisriiklikud toetused, samuti sisalduvad metsamajanduskavade kulud)

Metsanduse asjatundjad on esitanud oma seisukohti erinevate toetuste ja hüvitiste maksmise kohta metsaomanikele. Oluliseks juriidiliseks küsimuseks peetakse metsade kaitseülesannete rahalist hindamist selleks, et maksta metsaomanikele hüvitist rangelt kaitstud piirkondades. Teine ettepanek oli kaaluda kohustuslikke kompensatsioone, mida tasuvad jahindusorganisatsioonid või riik kahju eest, mida metsloomad metsadele ja

metsaistandustele tekitavad. Juriidilise lisaküsimusena tehti ettepanekuid hüvitiste maksmiseks planeerimise eest, samuti riigi tasu kohta teenuste eest, mida mets ühiskonnale pakub.

4.4. Väljavõte metsaseaduse eelnõu seletuskirjast

Üleeuroopalise metsakaitse protsessi Helsingi resolutsiooni kohaselt peab metsade majandamine tagama nii keskkonna optimaalse seisundi kui majanduse seisukohalt optimaalse hulga kaupu ja teenuseid nii üleriigilisele kui kohalikule tasandile. Ühiskonna vajaduste optimaalseks rahuldamiseks peab soodustama metsade mitmekülgset kasutamist. Samas peab riik tagama metsanduse arengu jaoks vajaliku tervikliku õigusliku, institutsioonilise ja majandusliku aluse, et oleks võimalik metsa säästvalt majandada ning teha metsandusse pikaajalisi investeeringuid. Säästva metsanduse arendamisel tuleb kaasa aidata uute töökohtade moodustamisele ja seda eriti metsaga seotud tegevuse mitmekesistamise kaudu.

Puudub objektiivne ülevaade metsade mitmekülgsest kasutamisest (v.a jahindus ja puidutootmine ning RMK puhkealadel tehtud külastatavuse uuringud). Mingil määral on olemas andmed metsamarjade ja seente kaubanduse kohta. Samas moodustab ekspertide hinnangul metsa kõrvalkasutuse maht alla 5% tänastest metsaomanike tuludest ja olulist valdkonna arengut pole täheldatud. Tähelepanuväärne on, et seoses uue tehnoloogia kasutuselevõtuga suureneb traditsioonilise metsavarumise ja metsakasvatuse tootlikkus ning seoses piirangute kehtestamisega vähenevad tootmismahud, mis omakorda vähendab tööhõivet. Võib prognoosida, et tänasega võrreldes väheneb aastaks 2010 tööhõive traditsioonilises metsakasvatuses ja -varumises kuni 25% e rohkem kui 1500 töökoha võrra. Olukord on seda halvem, et tegemist on valdavalt töökohtadega maal.

Puidust sõltumatute toodete ja teenuste turule toomine eeldab metsaomanikelt investeeringuid. Avalike huvide ja vajaduste rahuldamine (eelkõige metsa kaitsefunktsiooni tagamine) ilma küllaldase kompensatsioonimehhanismita on vähendanud metsamajanduse pikaajalist tootlikkust (rentaablust) ja pole motiveerinud metsaomanikke metsandusse (sh puidust sõltumatute teenuste arendamise) investeerima. Seadusega sätestatakse alus erametsaomanikele kaitsemetsade kasutamise piirangutest tulenevate kulutuste

kompanseerimiseks. See peaks motiveerima metsaomanikke majandama oma metsi kaitsefunktsioone silmas pidades ja nende efektiivset toimimist edendades. Seadusega on sätestatud ka erametsanduse toetamise üldised põhimõtted.

Seadusega sätestatakse olulisemad metsa kasutamise viisid, sh loetletakse kõrvalkasutuse olulisemad valdkonnad, seatakse metsa kasutamise kitsendused kolmandatele isikutele ja nimetatakse toimingud säästmispõhimõtteid eirava kõrvalkasutuse piiramiseks.

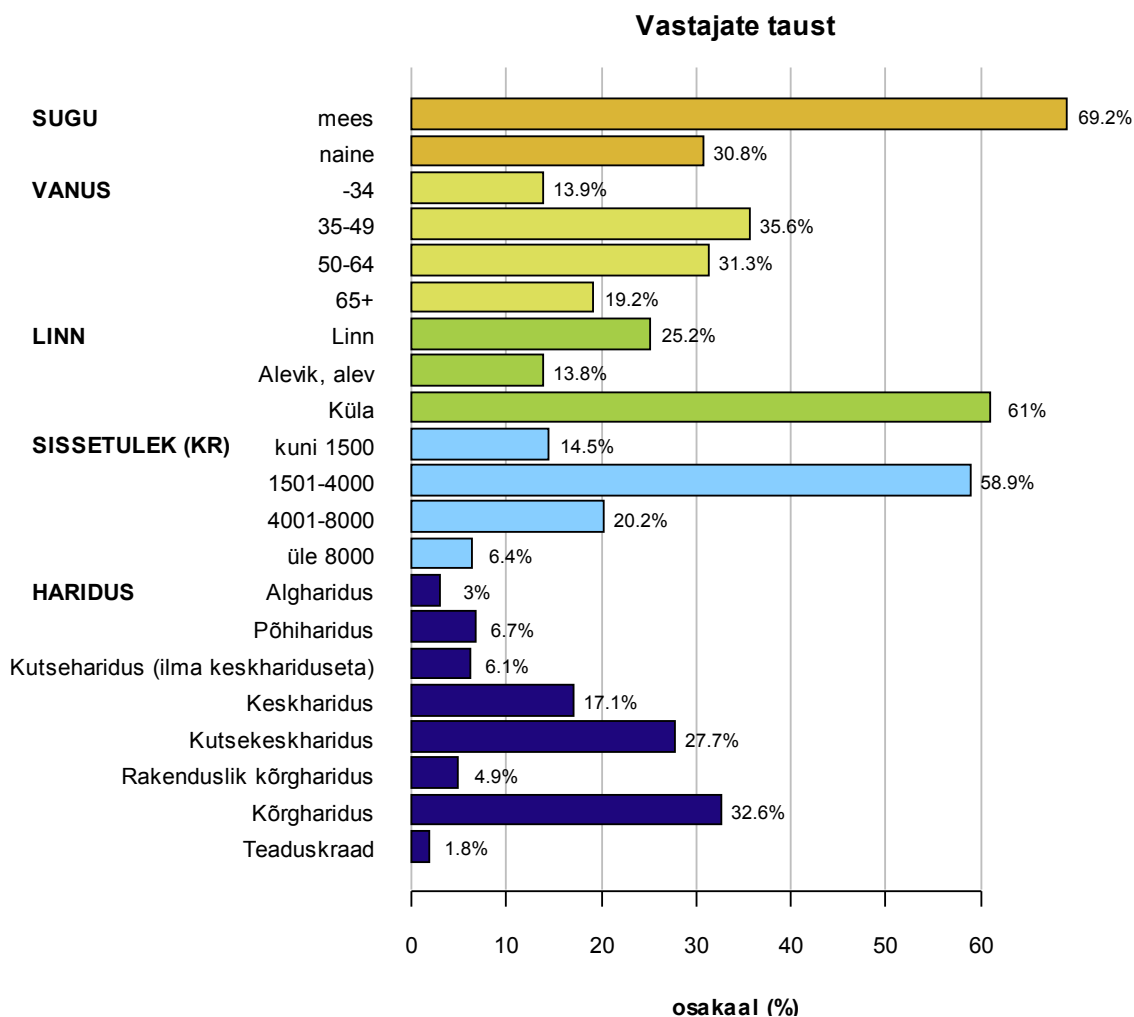
Viidatud materjalid:

1. **Eesti Metsanduse Arengukava aastani 2010.** Keskkonnaministeerium, 31 lk.
2. **Etverk, I.** 2004. Ülevaade Eesti erametsanduse arengust aastail 1991-2004.
[<http://www.eramets.ee/erametsandus/?m=109>]
3. **Lemming, T.** 2003. Peremetsanduse ühiskaitse ja -majandamise kontseptsioon. Käsikiri.
4. **Miettinen, J.** 2004. Investointitukien vaikutus hakkuisiin ja metsänhoitoon. Helsingin yliopisto. Taloustieteen laitos.

5. Tulemused I: metsaomanikud

Valimi moodustasid **335** metsaomanikku üle Eesti. Järgnev graafik iseloomustab vastajate sotsiaaldemograafilist tausta. Jaotused erinevad Eesti üldjaotustest. Metsomanike seas on meeste osakaal (69%) suurem kui rahvastikus üldiselt (46%). Alla 34-aastaseid inimesi on metsaomanike seas vaid 14%, kogu rahvastikus on neid 45%. Metsaomanikest elab linnades vaid veerand, kogu rahvastikust 67%. Vastanute haridustase on kõrge, kõrgharidusega oli 39% vastanuist, kogu rahvastikus on sama näitaja 13%.

Kahjuks puudub Eestis varasem statistika metsaomanike sotsiaaldemograafilise tausta kohta.

5.1. Metsaomandi suurus ja asukoht

Järgnev tabel näitab, mitmel % vastanutest on mingis maakonnas vähemalt üks metsaomand. Kuna ühel omanikul võib olla metsa mitmes maakonnas, siis on protsentide summa suurem kui 100.

		% vastanutest
Maakond	Harju	8,8
	Hiiu	6,4
	Ida-Viru	7,3
	Jõgeva	7,3
	Järva	6,7
	Lääne-Viru	9,7
	Lääne	6,4
	Põlva	9,4
	Pärnu	10,9
	Rapla	12,8
	Saare	9,4
	Tartu	7,3
	Valga	6,4
	Viljandi	10,0
Võru	9,1	

Kõige rohkem oli vastanutel metsa Rapla, Pärnu ning Viljandi maakonnas, kõige vähem Hiiu, Lääne ja Valga maakonnas.

Kõige rohkem oli vastajaid Rapla, Pärnu ning Viljandi maakonnast, kõige vähem oli vastajaid Hiiu, Lääne ja Valga maakondadest.

Edasises on rühmitatud maakonnad piirkondadesse lähtuvalt toetuste taotlemise kogemusest (vt pt 6.1).

Saared: Hiiumaa, Saaremaa;

Lõuna-Eesti: Jõgevamaa, Tartumaa, Põlvamaa, Võrumaa, Valgamaa;

Lääne-Eesti: Läänemaa, Pärnumaa;

Põhja- ja Kesk-Eesti: Harjumaa, Ida-Virumaa,

Lääne-Virumaa, Raplammaa, Järvamaa, Viljandimaa.

		% vastanutest
Piirkond	Saared	14,9
	Lääne-Eesti	15,8
	Lõuna-Eesti	31,0
	Kesk- ja Põhja-Eesti	45,3

Metsa- omandi suurus (ha)		% vastanutest
	kuni 5	19,4
	5-15	27,8
	15-50	32,5
	üle 50	17,9
	teadmata	2,4

Vastajate seas varieerus neile kuuluva metsaomandi suurus 1 ja 560 ha vahel omandamishetkel (keskmise 25,9 ha) ning 1 ja 9000 ha vahel käesoleval hetkel (keskmise 141 ha).

5.2. Metsaomandi tekkimise viisid

Kõige rohkematel (enam kui pooltel) juhtudel on metsaomand **ostetud** (vt järgnev tabel). Natuke alla pooltel juhtudel on tegemist olnud **tagastusega**; kingi või pärandusega on tegemist veerandil juhtudest.

		%
Kuidas tekkis metsaomand?	Investeering	7,8
	Kink või pärandus	24,0
	Tagastus	42,6
	Ost	57,1

NB! Protsentide summa ületab 100%, sest ühele omanikule kuuluv metsaomand võib tekkida mitmel loetletud viisil.

Teistest vähem oli metsaomand ostetud saartel (45%) ning Lõuna-Eestis (52%). Tagastamine oli vähemtähtis Kesk- ja Põhja-Eestis, kus omanikud olid märkinud seda tekkeviisina 35% juhtudest.

Selge on seos tekkeviisi ja metsaomandi suuruse vahel (vt tabel). Ost ning investeering on seda suurema ja kink seda väiksema tähtsusega, mida suurem on metsaomand. Näiteks alla 15 ha suuruse metsa omanikest oli ostnud metsa alla poole, 15-50 ha omanikest olid metsa ostnud 65% ning üle 50ha omanikest olid metsa ostnud 80%.

	Koos	Metsaomandi suurus (ha)			
		kuni 5	5-15	15-50	üle 50
Investeering	7,8	1,5	4,3	6,5	23,3
Kink või pärandus	24	33,8	25,8	21,3	15
Tagastus	42,6	27,7	40,9	52,8	45
Ost	57,1	41,5	43	64,8	80

5.3. Metsaomandi tekkimise aeg

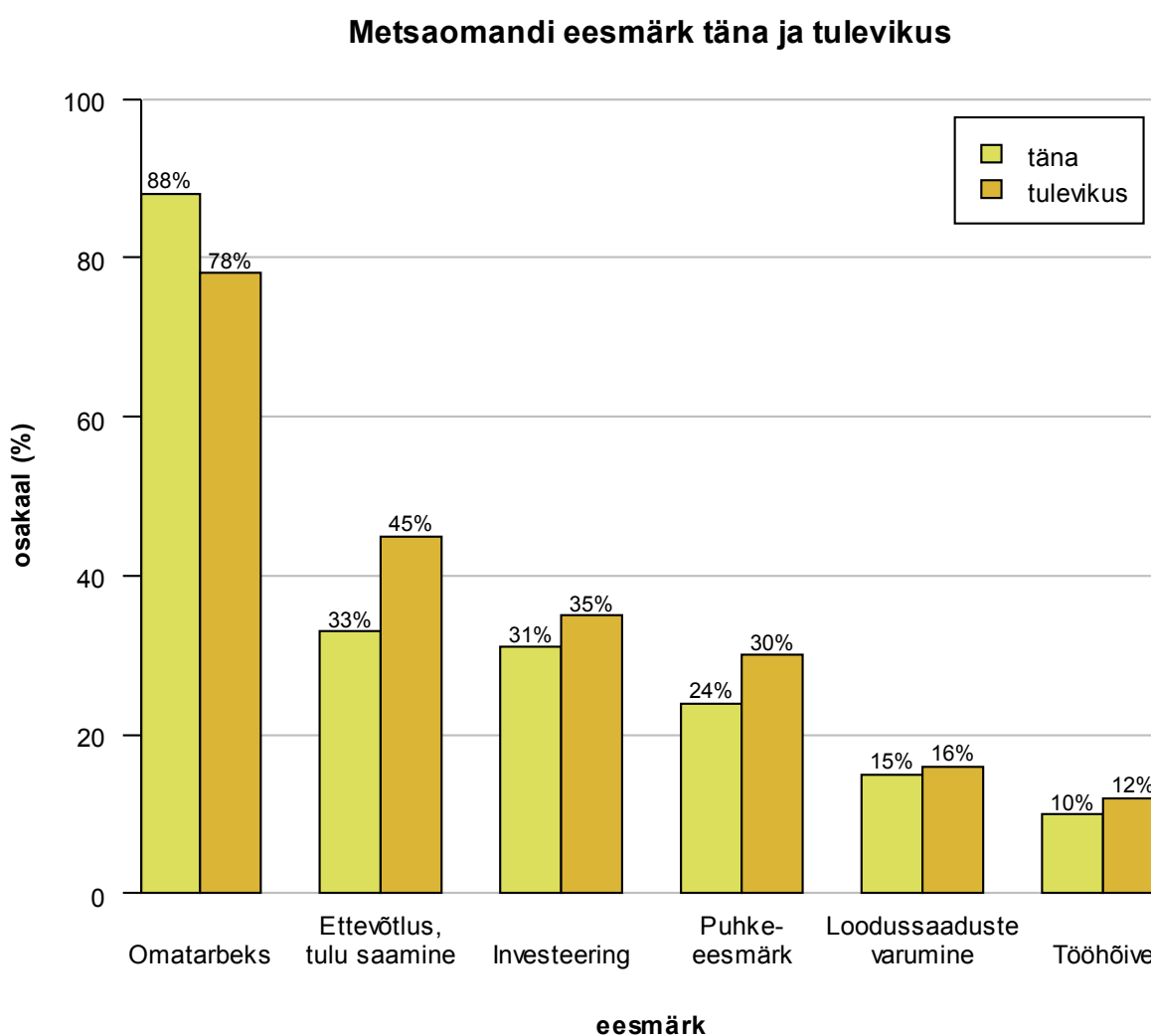
Metsamaa omandamise ja muutmise aasta	Aasta	Arv	%	Muutjate arv	Muutjate %
	1933	1	0,3		
	1989	2	0,6		
	1990	5	1,5		
	1991	6	1,9		
	1992	7	2,2		
	1993	14	4,3		
	1994	15	4,6		
	1995	24	7,4	1	1,3
	1996	26	8,0		
	1997	30	9,3		
	1998	31	9,6	4	5,1
	1999	21	6,5	4	5,1
	2000	23	7,1	2	2,6
	2001	22	6,8	4	5,1
	2002	20	6,2	7	9,0
	2003	17	5,3	7	9,0
	2004	13	4,0	5	6,4
	2005	46	14,2	44	56,4

- ➔ Metsaomandi kõige suurem omandamine toimus aastatel 1996-1998 ning 2005 aastal (arvestatud on esimest omandamishetke, so mis ajast ollakse metsaomanik).
- ➔ Metsaomandi muutmise aeg näitab, millal viimati muudeti metsaomandit. Väga suur osa omanikest muutis metsaomandit pidevalt, seetõttu on aasta 2005 võrreldes varasematega rohkem esindatud. Kokku oli metsaomandi suurust muutnud 78 omanikku, so 23% vastajatest.

Metsaomandi suurust kavatses tulevikus muuta 31,3% vastanud metsaomanikest, kellest pooltel oli konkreetsemad plaanid, millal alustada. Viimastest 78% kavatsesid metsaomandi suuruse muutmisega alustada juba 2006. aastal, ülejäänud plaanisid alustada mõne aasta pärast (2007-2010).

Konkreetsemad plaanid, kui suures mahus metsaomandit muuta, olid 84% muutmiskavatsustega metsaomanikest. Mahud muutusid 0,5 hektarist 5000 hektarini, keskmine muutmismaht oli 284 ha. Kuna tegu on asümmeetrilise jaotusega, kus üksikud suured väärtused viivad keskmise üles, siis annab parema pildi mediaan, mis oli 15 ha.

5.4. Metsaomandi eesmärk täna ja tulevikus

Metsaomandi peamiseks eesmärgiks täna on **omatarve** (88%), kolmandiku metsaomanike jaoks on nende omand **investeering** või seda kasutatakse **ettevõtluseks/tulu saamiseks**. Tulevikus on peamised eesmärgid samad. Ajalises dünaamikas on

tähelepanuväärne, et eesmärgina väheneb ainult omatarbeks olemine, teiste eesmärkide tähtsus ainult suureneb, sealjuures teistest tunduvalt rohkem **ettevõtlus/tulu saamine**.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et tulevikus nähakse oma metsaomandit palju eesmärgipärasemana kui täna. Kõige rohkem prognoositakse metsaomandi kui **ettevõtluse** aluse tähtsuse suurenemist.

Muud eesmärgid on toodud ära käesoleva aruande lisas – põhjused olid üsna eklektilised – alates soovist säilitada side loodusega, armastus looduse vastu, soov rajada parkmets või siis saada ehitusmaterjale.

5.5. Omandivorm

Ühe bloki moodustasid küsimused metsa omandivormi kohta.

Kõige rohkem oli vastajate seas füüsilisest isikust omanikke (60%) ning füüsilisest isikust ettevõtjaid (38%). Osaühingute ja aktsiaseltside esindajaid oli vastavalt 8,2% ja 1,3%. Muude vormide esindajaid oli alla 1%. Kuna vastajate seas leidis isikuid, kes omasid metsa mitmes vormis (näiteks oli osaühingu esindajal metsa ka füüsilise isikuna), siis on protsentide summa suurem kui 100.

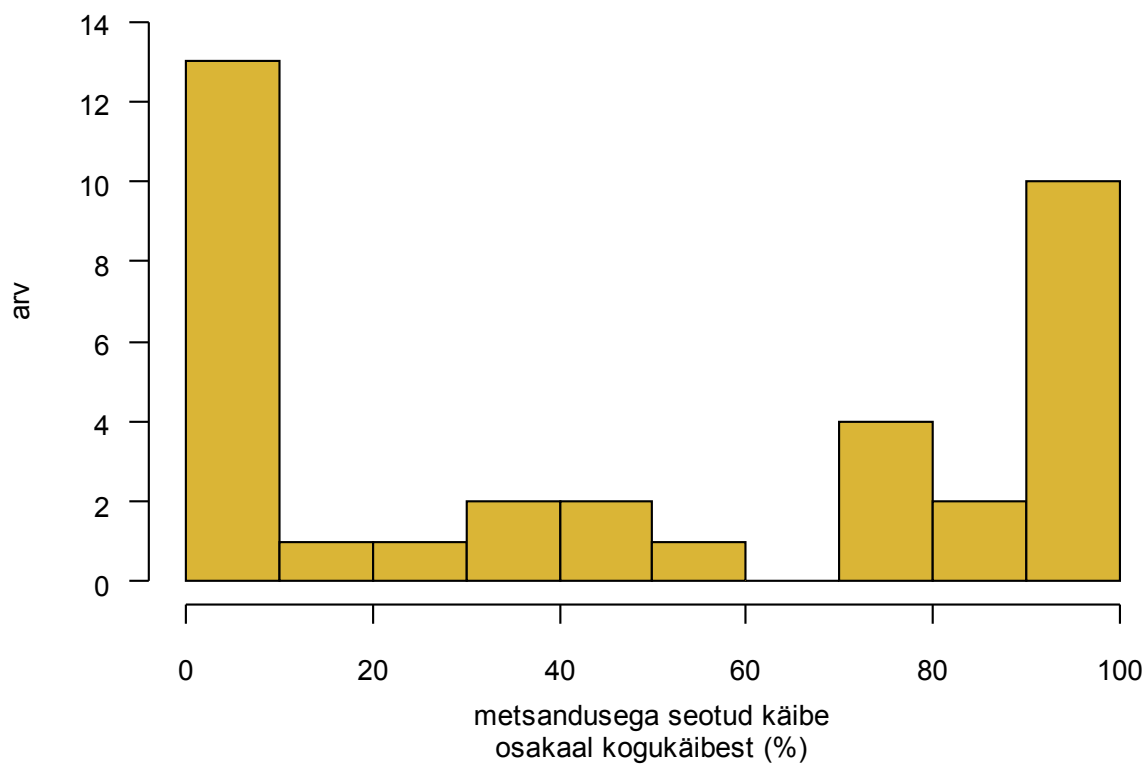
Omandivorm	% vastanutest
Osaühing (OÜ)	8,2
Aktsiaselts (AS)	1,3
Füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	38,0
Mingi muu vorm (MTÜ jne)	0,9
Füüsilisest isikust omanik	59,8

Vastajatel paluti ka põhjendada omandivormi valikut. **Osaühingu** valiku põhjusteks oli eeskätt peamiselt võimalused makse optimeerida ning üleminek osaühingule füüsilisest isikust ettevõtja omandilt. **Aktsiaseltsi** valinud vastajad olid oma põhjendustes tagasihoidlikud. **Mittetulundusühistu** omanikud olid veelgi tagasihoidlikumad, põhjendusi oli kokku ainult kaks - *ei olnud veel jõudnud muid variante kaaluda* ning *MTÜsse füüsilise isikuna kuulumine annab ühistegevuse kaudu eeliseid*. **Füüsilisest isikust ettevõtjad** põhjendavad oma valikut peamiselt muu väikesemahulise majandustegevusega (mesindus, põllumajandus või muud tegevused). **Füüsilisest isikust omanikud** on valinud just sellise omandivormi, sest tihtipeale on omand väike ning pole soovi ettevõtlusega tegeleda (n-ö

lihtsalt on nii).

Juriidilistelt isikutelt küsiti, kui suure osa moodustab metsandusest tekkiv käive kogukäibest. Küsimusele vastas 36 metsaomanikku, kelle vastuste jaotust iseloomustab järgnev graafik. Eristuvad ettevõtjate grupid, kelle põhiline käive tuleb metsandusest ning need, kelle metsandusest tulev käive on tühine (nullilähedane).

Metsanduskäibe osakaal

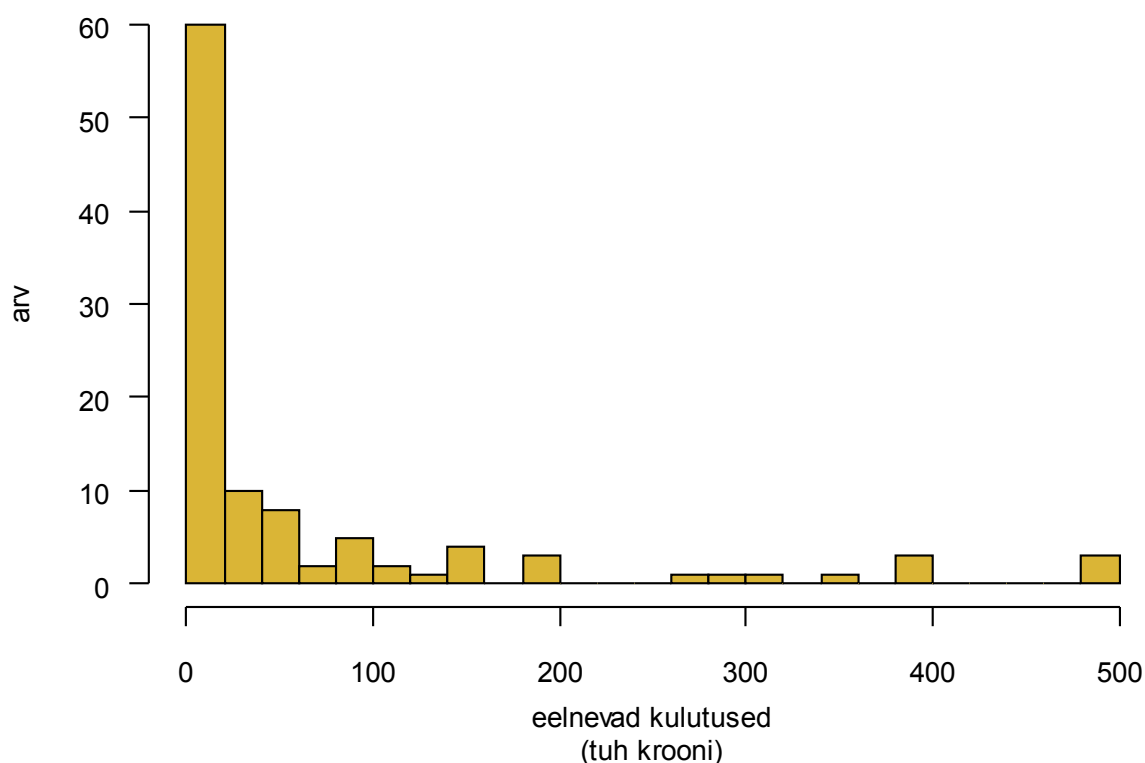

5.6. Eelnevad kulutused metsaomandisse

Eelnevad kulutused metsaomandisse varieerusid 500 kroonist 27 miljoni kroonini. Oli ka neid, kel puudus ülevaade kulutustest või polnud midagi kulutanud. Küsimusele vastas 110 omanikku. Keskmiselt olid need metsaomanikud kulutanud 404 000 krooni, mediaan oli 20 000 krooni.

Eelnevate kulutuste mahtu iseloomustab graafik. Parema ülevaate saamiseks on välja jäetud kõige suuremad kulutajad (9 metsaomanikku, kes olid metsaomandile kulutanud üle 500 000 krooni).

Eelnevate kulutuste jaotus

Kulutused olid seotud maamõõtmisega, istutamisega, hooldamise, tehnika soetamise, teede rajamisega ja kuivendamisega.

80% juhtudest oli finantseerijaks füüsiline isik, 20% juriidiline isik ning 17% juhtudest oli tegemist riikliku toetusega.

6. Tulemused II: toetused

Uuringu üheks peamiseks eesmärgiks oli teha kindlaks erametsaomanike eelnev kogemus toetuste taotlemisel, teadlikkus toetusprogrammide nõuetest, toetusvajadus praegu ning lähitulevikus ning probleemid toetuste taotlemisel.

6.1. Eelnevalt taotletud toetused

Piirkonnad on moodustatud **edukate toetuste** keskmise arvu põhjal maakonnas. Keskmise arvutamisel on arvestatud kõiki metsaomanikke (ka neid, kes polnud ühtegi toetust saanud ehk olid saanud 0 toetust). Saadud keskmiste järjestamisel eristusid selgelt geograafilised piirkonnad (vt tabel). Kõige vähem oli edukaid toetusi saartel: Saaremaal keskmiselt 0,1 toetust (so keskmiselt 1 toetus 10 omaniku kohta) ning Hiiumaal keskmiselt 0,26 toetust. Pisut rohkem oli edukalt taotletud toetusi Lõuna-Eesti maakondades (Põlva, Võru, Valga, Tartu, Jõgeva). Järgnesid Lääne-Eesti maakonnad (Pärnu, Lääne). Ülejäänud maakondades oli keskmine toetuste arv omaniku kohta 1 või rohkem, neid on arvestatud ühe piirkonnana (Põhja- ja Kesk-Eesti).

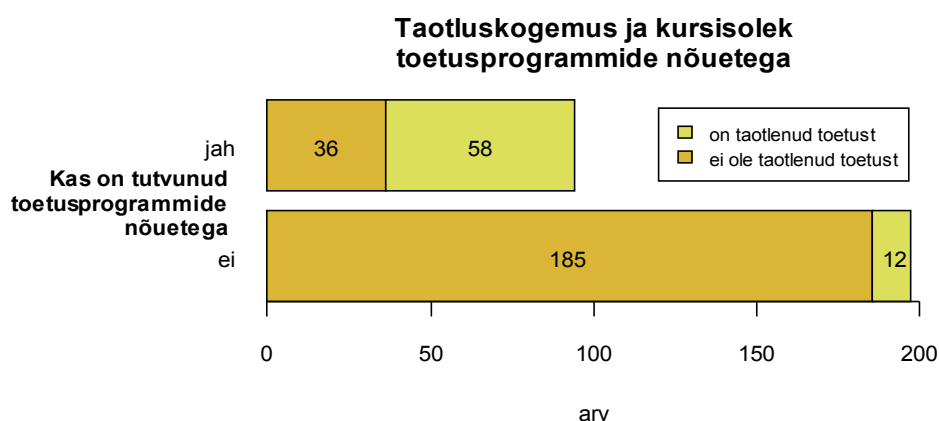
Maakond	Edukate taotluste keskmine arv	Piirkond
Saare	0,1	Saared
Hiiumaa	0,26	
Jõgeva	0,46	Lõuna-Eesti
Põlva	0,48	
Tartu	0,54	
Võru	0,6	
Valga	0,67	
Pärnu	0,91	Lääne-Eesti
Lääne	0,95	
Ida-Viru	1	Põhja- ja Kesk-Eesti
Harju	1	
Rapla	1,24	
Lääne-Viru	1,41	
Viljandi	1,42	
Järva	1,5	

Järgnevas vaadeldakse, kui paljud metsaomanikud on üldse toetusi taotlenud. Taotlejateks loetakse kõiki metsaomanikke, kes on esitanud vähemalt ühe taotluse (ka siis, kui see polnud edukas).

Toetusi on eelnevalt taotlenud kokku 23% vastanud metsaomanikest. Rohkem on taotlenuid nende seas, kel on metsa Lääne-, Kesk- ja Põhja-Eestis. Taotlenute osakaal on erinev metsaomandi suuruse lõikes: mida suurem mets, seda sagedamini on omanikud taotlenud mõnda toetust. Kuni 5 ha suuruse metsa omanikest on oli toetusi taotlenud 9%, 5-15 ha omanikest 11%, 15-50 ha omanikest 23% ning üle 50 ha omanikest 50%. Enim on toetusi taotlenud need, kes on investeerinud metsa (62% on taotlenud mõnda toetust), vähim kingi või päranduse teel metsaomanikuks saanud (18%).

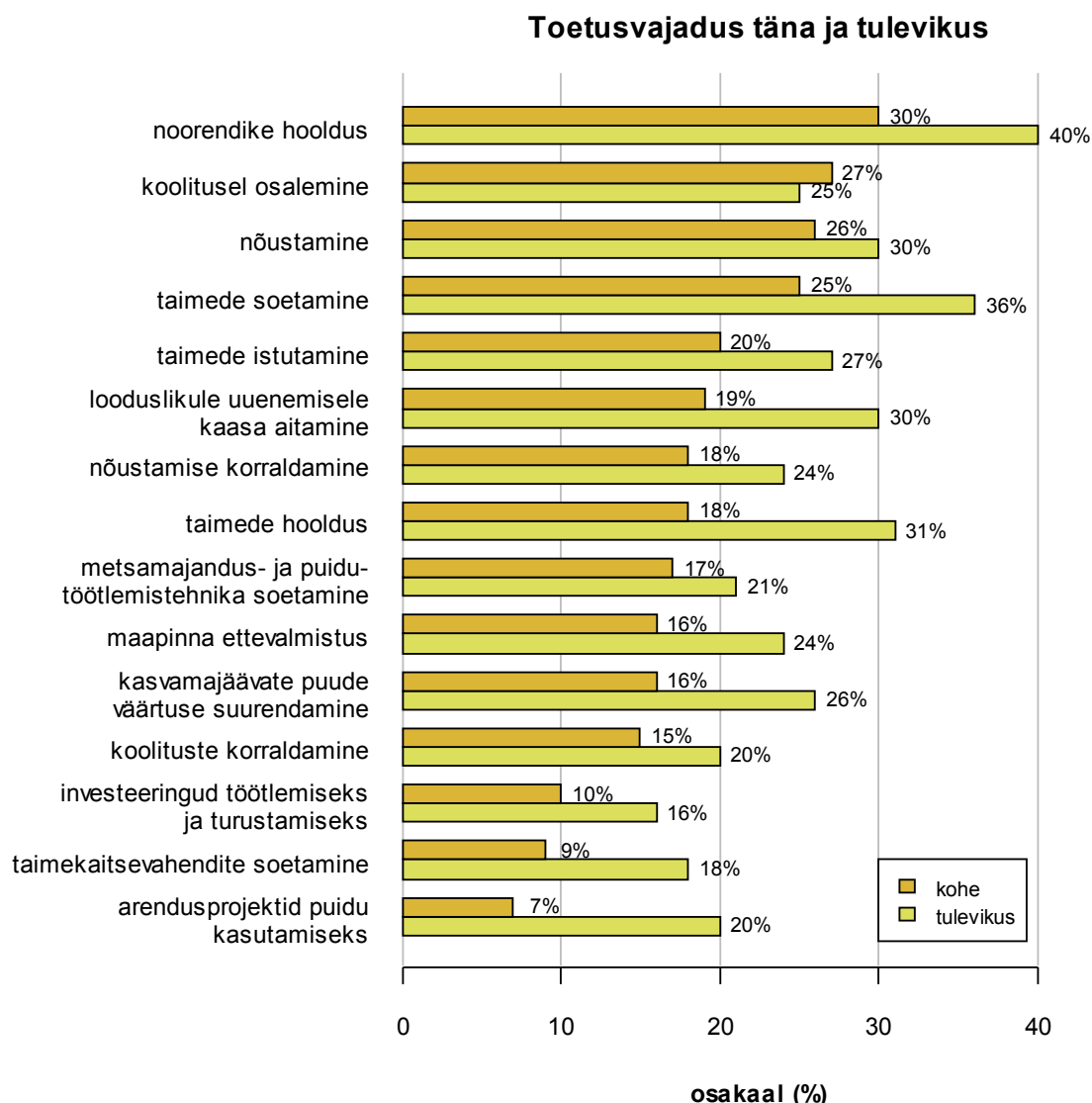
NB! Need osakaalud võivad olla üle hinnatud passiivsemate metsaomanike madalama vastamisaktiivsuse tõttu.

Kokku on mõne metsandusvaldkonna toetusprogrammi nõuetega tutvunud natuke alla kolmandiku (28%) vastanutest. 17% oli mõnda toetust taotlenud, 11% ei olnud seda teinud.

6.2. Toetuste tüübid

Vastajatel paluti hinnata, milliseid toetusi vajaksid nad järgmisel aastal ning milliseid tulevikus (ca 3-7 aasta pärast). Järgnev joonis võtab tulemused kokku.

- Nagu näha, vajatakse kohe kõige rohkem toetust **noorendike hoolduseks (30% vastanutest), koolitustel osalemiseks (27%), nõustamiseks (26%)** ning **taimede soetamiseks (25%)**.
- Kõige vähem vajatakse kohe toetust **investeeringuteks töötlemise ja turustusse (10%), taimekaitsevahendite soetamiseks (9%)** ning **puidu kasutamise arendusprojektide jaoks (7%)**

- Tulevikus vajatakse kõige rohkem toetusi samuti **noorendike hoolduseks (40%)** ja **taimede soetamiseks (36%)**
- Kõige vähemtähtsamaks peetakse toetusi tulevikus **investeeringuid töötlemiseks ja turustamiseks (16%)** ja **taimekaitsevahendite soetamiseks (18%)**.

Vastajatel oli ka võimalus lisada mõni muu toetuse liik, mida soovitaks taotleda. Kõige rohkem mainiti **maaparandusega seotud toetusi** (eelkõige juba olemasolevate kraavide puhastamine ja taastamine). Kokku mainiti maaparandusega seotud tegevusi 41 korda.

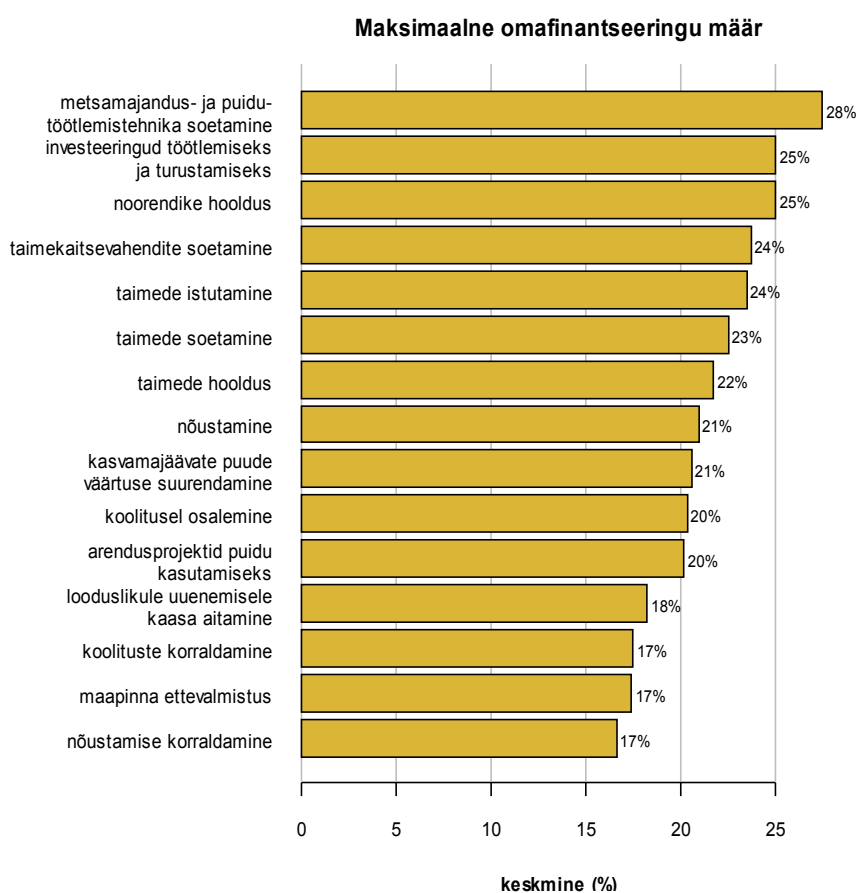
Ülejäänud erinevaid tegevusi mainiti tunduvalt vähem (istikute ostmine ja istutamine – 11X; puhkemajanduse/turismi arendamine – 8X; teede rajamine ja hooldusraie – 7x jne). Lahtiste vastuste jaotuse annab kokkuvõtvalt edasi järgnev tabel:

	<i>Toetatav tegevus</i>	<i>Mainimiste arv</i>
	Maaparandus	41
	Istikute ostmine ja istutamine	11
	Puhkemajanduse / turismi arendamine	8
1.	Teede rajamine	7
	Hooldusraie ja jooksev hooldamine	7
	Ulukikahjustuste kompensatsioon	6
	Maamaksu kompenseerimine	4
	Metsataimede kasvatamine	3
	Jahindus	2
	Võsa vastu võitlemine	2

6.3. Maksimaalsed omafinantseeringud

Vastajatel paluti ka lisaks soovitud toetuse tüübile märkida ka maksimaalse omapoolse finantseeringu määr protsentides. Järgneval joonisel on esitatud märgitud omafinantseeringumäärade keskmised. Kõige suurema omafinantseeringumääraga lepitakse

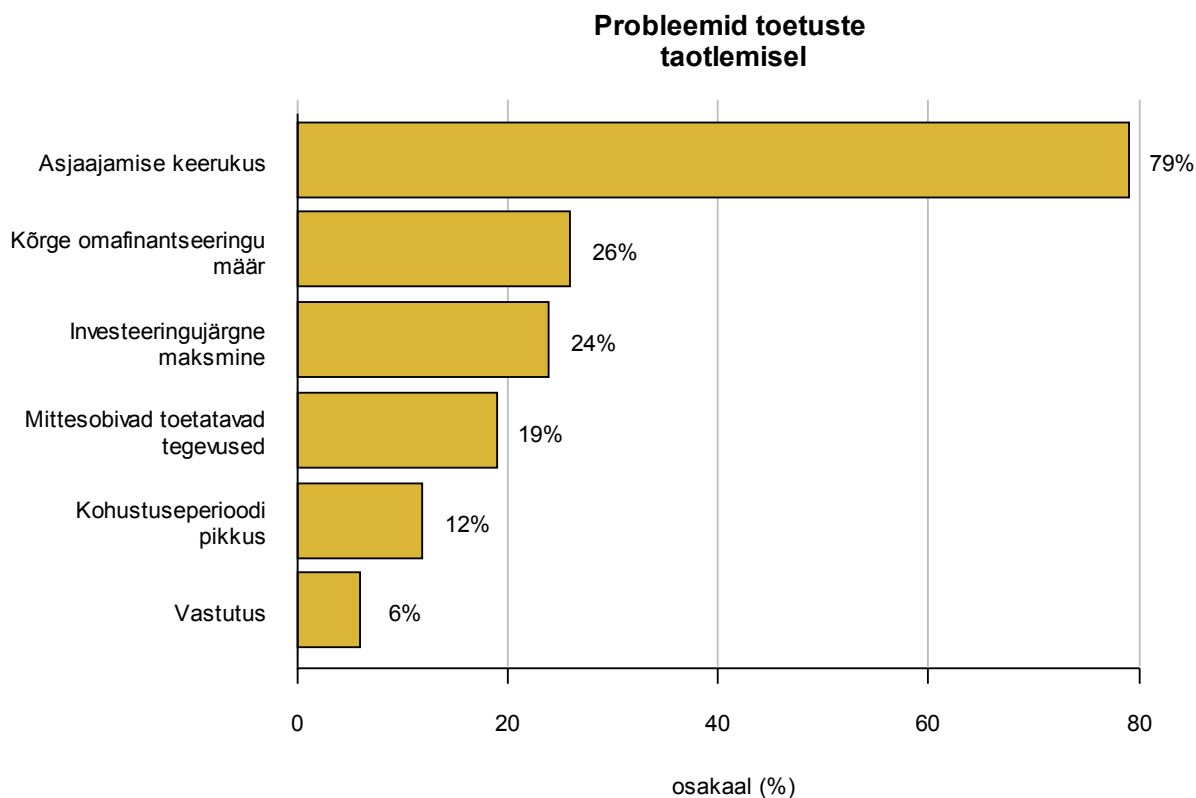
- metsamajandus- ja puidutöötlemistehnika soetamisel (28%),
- investeeringutel töötlemise ja turustamise parandamiseks ja tõhustamiseks (25%),
- noorendiku hooldusel (24%).

Väiksemat omafinantseeringumäära oodatakse toetustelt, mis puudutavad koolituste ning nõustamise korraldamist ning maapinna ettevalmistust (17%).

6.4. Probleemid taotlemisel

Vastajatel paluti hinnata, millised järgnevatest valdkondadest võivad kujuneda probleemseteks.

Suurimaks probleemiks erinevate toetuste taotlemisel peetakse **asjaajamise keerukust** (pea 80% vastanutest peab seda probleemiks).

Teiste tegurite mõju (kõrge omafinantseeringu määr, investeeringujärgne maksmine jne) peetakse mitmeid kordi väiksemaks (neid probleemiks pidanud on üldiselt alla veerandi). Et ülekaalukalt tähtsaim probleem toetuste taotlemisel on asjaajamise keerukus, oleks vaja metsaomanikke rohkem julgustada, et nad selle protsessi ette võtaksid.

Lahtistest vastustest lähtub, et

Hinnang asjaajamise keerukusele sõltub eelnevatest kogemustest toetuste taotlemisel (järgnev tabel).

		Kas on taotlenud?	
		Ei	Jah
Võimalikud probleemid toetuste taotlemisel	Liiga kõrge omafinantseeringu määr	24,4	30,8
	Investeeringujärgne maksmine	18,1	40
	Asjaajamise keerukus	82,5	73,8
	Mittesobivad toetatavad tegevused	16,3	24,6
	Vastutus	6,9	3,1

Asjaajamise keerukust peavad suuremaks probleemiks need, kel puudub kogemus toetuste taotlemisel (83% vs 74%). Samuti on vastutus mõnevõrra suurem probleem mittetaotlenute jaoks (7% vs 3%). Taotluskogemustega metsaomanike jaoks on mõnevõrra suurem probleem liiga kõrge omafinantseeringu määr (31% vs 24%) ning mittesobivad toetatavad tegevused (25% vs 16%). Kõige suurem, enam kui kahekordne on erisus investeeringujärgmises maksmises, mida peavad probleemiks 18% mittetaotlenutest ning 40% taotlenutest.

6.5. Metsaühistud – kuuluvus ja põhjused

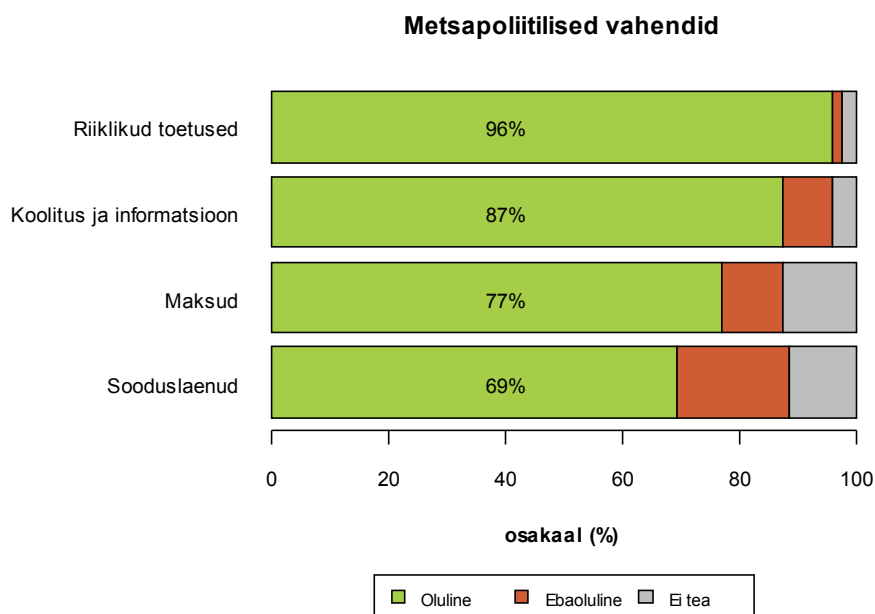
Ankeeti kuulus ka küsimusteplokk, mille eesmärgiks oli uurida metsaühistutesse kuulumist, selle põhjusi. Ühistusse kuulus 24% vastajatest, neist 93% arvates suudab ühistu neid esindada.

Põhjuseid miks kuulutakse metsaühistutesse toodi välja mitmeid. Kõige rohkem tuuakse välja **ühistu kui info jagaja rolli**, samuti **ühistu kui ühistegevus ja esindamisevormi**.

Ühistutesse mittekuulumise põhjuseks nimetati peamiselt **liiga väikest metsaomandit, ettekujutuse puudumist võimalikest kasudest ning ajapuudust**.

7. Muud metsapoliitilised vahendid

Vastajatel paluti hinnata ka erinevate metsapoliitiliste vahendite olulisust.

Kõige olulisemaks metsapoliitiliseks vahendiks peetakse **riiklike toetusi** (95,7% vastanutest peab neid olulisteks), sellele järgnevad **koolitus ja informatsioon** (87,2% peab oluliseks), **makse** ja **sooduslaene** peetakse oluliseks vähemal määral (76,8% ja 69,3%).

Lisaks olemasolevatele metsapoliitilistele vahenditele sai lisada ka vabas vormis vastuseid. Antud vastused olid väga eklektilist laadi ning sisukamad nendest on toodud ära käesoleva aruande lisa.

8. Veapiirid

Valimist arvatud osakaalud ei hinda üldkogumi osakaalu täpselt, tuleb arvestada juhusest tingitud veaga. Piisavalt suure valimi korral saab leida üsna kitsa vahemiku, kuhu tegelik väärtus kuulub väga suure tõenäosusega.

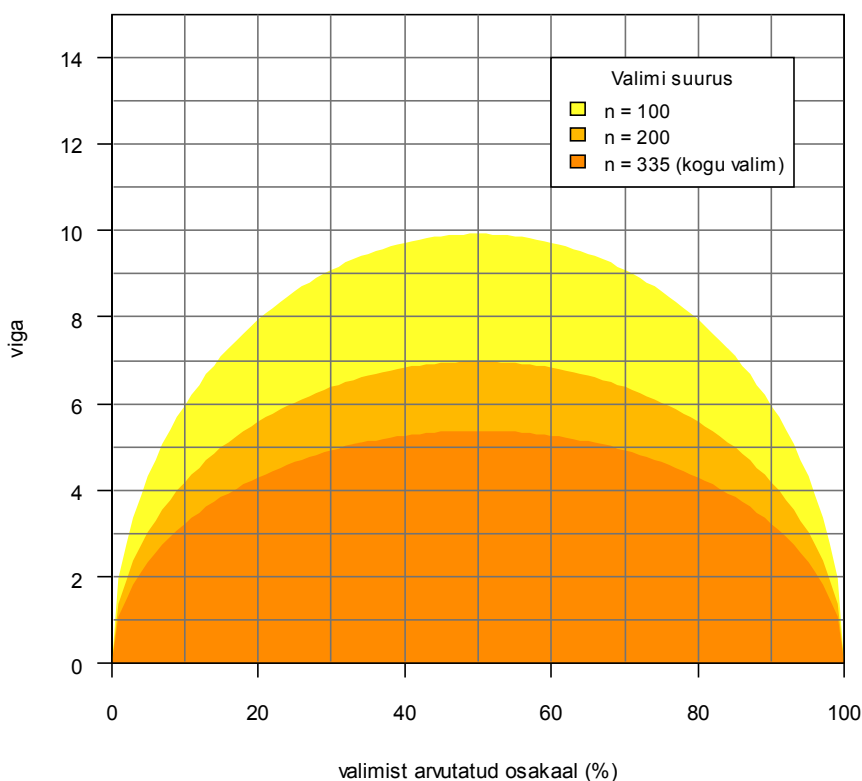
Järgneva graafiku abil on võimalik leida 95%-usaldusvahemik s.o. vahemik, mis katab tegelikku osakaalu tõenäosusega 0,95.

Vahemik esitub kujul: *valimist arvatud osakaal* \pm *viga*.

Viga sõltub

- ➔ valimimahust: mida suurem valim, seda väiksem viga;
- ➔ osakaalu suurusest, millele usalduspiire leitakse. Mida lähemal on hinnatud osakaal 50%-le, seda suurem võib olla viga.

Statistiline viga usaldusnivool 0,05

Näide. 23,3% neist, kel on metsa, on taotlenud metsatoetusi. Graafikult saame, et viga valimimahu $n=335$ juures on 4,5%. Seega on 95%-usaldusvahemik $23,3 \pm 4,5\% = (18,8\% , 27,8\%)$. Tegelik taotlenute osakaal vahemikku 18,8% kuni 27,8% tõenäosusega 0,95.

9. Lisad

Järgnevides lisades on toodud välja vastused lahtistele küsimustele. Tekstid on minimaalselt toimetatud, välja on jäetud ilmselged kordused.

9.1. **Vastused küsimusele, millist koolitust ja informatsiooni peetakse oluliseks**

- *Aastas paaril koolitusel (reeglina 1 päevased) osalemine on möödapääsmatu - teemad on väga erinevad, aga pärast koolitust oskad alati natuke teise või uue pilguga oma metsas toimetada.*
- *Ajakohane koolitus ja informatsioon on igale metsaomanikule vajalikud.*
- *Eaka maainimesena pole teada, kas metsaga seoses on võimalik saada toetust, abi metsa korrastamiseks, istikute soetamiseks jne.*
- *Ei ole just vaja metsarahvast koolipinki panna, kuid peaks kergesti kättesaadav olema adekvaatne info: - olemasolevatest looduslikest ressursidest, võimalikest tehnoloogiatest, üldisest olukorrast meil ja mujal jms. nii trükistena kui ka audiovisuaalse*
- *Ei ole raha kursustel käimiseks kaugemal.*
- *Elementaarsed teemad (regulaarsed kursused, korduvtsükliid).*
- *Erametsaomanike koolituse ja nõustamise toetamine.*
- *Erametsaomaniku koolitus metsahoolduse jm. tööde osas, metsandusega kaasnevad seadusaktid, metsaalaste teadmiste omandamine, teadmised toetuste taotlemiseks.*
- *Et metsaomanikel oleks oma metsas tegutsemisel ka mingi vabadus.*
- *Haritud metsaomanik kasvatab metsa paremini.*
- *Hõivatus tõttu ei ole oma erialal olnud võimalust süüvida metsandusalasesse infosse. Hea meelega osaleksin koolitustel, kui see oleks tasuta või minimaalse hinnaga ja info sellest laekuks otse ja õigeaegselt.*
- *Iga-aastased infotunnid järgmise aasta toetuste saamiseks.*
- *Iga aastaga on metsaomanike kohustusi lisatud (kavade kehtestamine, metsaseaduse karmistamine jne.).*
- *Iga metsaomanik peab teadma, mis tema metsas kasvab ja millal teha vajalikke raideid ja korrastus/kaitse töid.*
- *Iga metsaomanik peaks saama vähemalt algtasemel metsanduslikud teadmised. Riigi poolt tuleks välja anda kõigile metsaomanikule kättesaadav lihtne metsamajanduse õpik. Riigi toel tuleks rakendada tööle metsaühistustesse metsaomanike koolitamise organiseerida*
- *Igasugune informatsioon ja koolitus, mis on seotud metsandusega riigis. Metsaühing arutab läbi metsakoosolekul, mida on vaja ja seda siis tellima vastava ala*

spetsialistidelt.

- *Igasugune metsandusega seotud koolitus. Info seadusemuudatustest.*
- *Ilmuda võiks metsaleht.*
- *Info erinevate toetusvõimaluste kohta.*
- *Info kus toimub, millal toimub ja palju maksab.*
- *Info on vajalik, sest pole selle ala asjatundja.*
- *info osas võiks olemas olla mingi metsaomandiga seotud õiguste ja kohustuste kohta käiv kogumik, milles oleks ära toodud olulisemad viited seadustele jne. ning metsaomaniku ülesanded, õigused ja kohustused sellest tulenevalt. eriti võiks see ehk huvitada*
- *Info peaks olema selgelt mõistetav selle kohta, kuidas on võimalik mets ära lagastada ja seadusi rikutud pole. Näiteks talumehele öeldakse, et seadus ei luba metsa raiuda, mees müüb metsa maha ja ärikas võib seda kohe, kuigi mingit seadust rikutud pole.*
- *Info seadusemuudatuste ja puiduturu arengute kohta.*
- *Informatsioon ja koolitus on majandustegevuse alus.*
- *Informatsioon paberil ja internetis.*
- *Informatsioon riiklike toetuste kohta metsade korrastamisel ja uuendamisel on väga vajalik, sest väikeste tagastatud metsade omanikele on suured omafinantseeringud ülejõukäivad ja jäetakse metsad hooldamata.*
- *Informatsioon toetuste kohta. Koolitus toimib haridussüsteemi kaudu niigi.*
- *Informatsiooni erametsapoliitika kohta ja koolitust neile, kes ei oma metsaharidust.*
- *Informatsiooni kättesaadavust.*
- *Informatsiooni saatmine metsa omanikule.*
- *Informeeritus tagab õigemad otsused metsa majandamisel. Koolitusel oluline teada vastust küsimusele MIKS ja seejärel KUIDAS ja KES.*
- *Infot toetuste kohta.*
- *Infot uutest seadusandlustest, maksudest.*
- *Internet ei ole kõigile kättesaadav ja koolituse osas on oluline individuaalne lähenemine.*
- *Istutamise, raiete kohta.*
- *Juriidiline ja majanduslik perspektiiv.*
- *Kaasaegsed metsamajandamise võtted, juriidiline abi ja nõustamine.*
- *Kaasaegsed omanikud (metsa) ei ole kõik tegelenud metsaga nõukogude ajal. Neid inimesi on vähe, kes oskavad metsa hästi majandada. See koolitus ja kättesaadud informatsioon peaks olema riigi poolt organiseeritud ja tasuta kättesaadav kogu elanikkonnale, s*
- *Kahjurite tõrje, metsauuendamine.*

- *Koolitatud (tark) ja informeeritud (teadlik) metsaomanik ei tee lollusi, seega igasugune info ja koolitus on oluline.*
- *Koolitus ja informatsioon ei ole kunagi liiast. Kõik ei ole "metsavahid".*
- *Koolitus peaks olema tasuta, s.o riigi kulul, Info igast allikast peab olema selgelt väljendatud ja üheselt mõistetav.*
- *Koolituse kvaliteet on langenud. Varem võis koolitusega rahule jääda.*
- *KOOLITUSEL oluline nii sisuline METSAKASVATUS kui ka MAKSUASJANDUS. Nii riik, kui omavalitsus jagavad INFOT, kuid see ei jõua kõikjale ja puudub TAGASISIDE MEHANISM.*
- *Koolitust metsa hooldamise kohta, informatsiooni saadaolevate toetuste kohta*
- *Koolitust olen saanud teabepäevadel.*
- *Koolitust valgustus ja harvendusraide teostamiseks metsas (praktiline õppus 1 päev (ca 10 inimest) metsaühistu kaudu).*
- *Koolitustoetustest ja uuematest suundadest metsamajanduses.*
- *Kui metsandusest elatuda, siis on selleks tarvis süsteemset õpet. Teisiti ei ole võimalik edukalt konkurentsist püsida!*
- *Kuidas aidata kaasa looduslikule metsauuendusele? Kuidas saaks ettevalmistada väiksemaid, alla 100m² tükke (tuulemurd, ülekasvanud jm)istutamisel põllutööriistade abil? Kuidas saada ebasobivast võsast lahti? Millal võsa raiuda, et tagasi ei kasvaks - olen*
- *Kuidas metsa säästlikult majandada. Metsaomanikule oskuste õpetamine - mida teha ise, mida tellida jne. Ühiste majandamisüksuste loomise vajadus ja eelised üksinda tegutsemise ees, ka mis on võimalikud ohud.*
- *Kultuuride rajamine, hooldamine, kahjustused.*
- *Kuna metsaseadused muutuvad kosmilise kiirusega, pean neis kiiresti orienteeruma.*
- *Kuna on tegu vanavanemate metsaga, on lootust, et pojad hakkavad sellega tõsisemalt tegelema (seni on koos sugulastega piirid puhastatud ja tuulemurdu kütteks tehtud). Miinusteguriks on kaugus minu praegusest kodust.*
- *Kõige kohta.*
- *Kõik algab informatsioonist.*
- *Kõik, mis on seotud metsauuenduste ja muutustega.*
- *Maainimesena on informatsioon väga puudulik.*
- *Maksud, toetused, laenud.*
- *Maksupoliitika - see on kõige suurem mõjutamise vahend. Toome näiteks maamaksu. Metsamaa kuni 2,5%. Põllumaa kuni 1,5%. See on absurd, et metsamaad, mis on aktiivsest kasutusest väljas, maksustatakse kõrgemalt, kui põllumajandusmaad, mis on aktiivses kasu*
- *Metsa arendus ja väärtustamine.*
- *Metsa efektiivsest majandamisest.*

- *Metsa hooldamine, raiete tüübid, istutamise kaasnevad riskused.*
- *Metsa hooldus, metsa uuendus puuliikide lõikes.*
- *Metsa uuendamine, kaasaegsed tehnoloogiad, seadusandlus.*
- *Metsa uuendamine, milliseid liike valida.*
- *Metsade hooldamine, majandamise korraldamine.*
- *Metsahooldus ja uuenduskoolitus. Infot firmade kohta, kes hooldustöid teevad. Nõustamist, kuidas tekkivat puitu realiseerida.*
- *Metsamaa tundmist, kasvukohtade tundmist, säästva metsanduse tundmist.*
- *Metsamajandamise kohta*
- *Metsamajandusega seotud küsimused.*
- *Metsamajanduskavade kvaliteet.*
- *Metsandusalane koolitus - taimest palgini. Informatsioon metsandusalaste toetuste kohta liigub veel väga piiratus seltskonnas.*
- *Metsanduslikku haridust mitteomavate metsnike koolitus. Informatsioon seadustest.*
- *Metsaomanike teadlikkuse tõstmine - rühmakoolitus.*
- *Metsaomanikele raamatu väljaandmist soovitustega metsamajandustööde tegemisel (kontsentraat)*
- *Metsaomanikke on vaja koolitada, sest olukord muutub tavaomaniku jaoks liiga kiiresti.*
- *Metsaomanikke on vaja teadvustada riiklikul tasemel majandusharu tegelikust seisust.*
- *Metsaomanikke tuleb koolitada ja igakülgelt abistada oma metsa majandamisel. Vajalik informatsioon metsaseaduse muudatustest.*
- *Metsaomanikke tuleks suunata metsakasvatajateks. Täna on enamus metsaomanikke puiduvarujad.*
- *Mida teha põldudel kasvava metsaga? Kuidas hooldada olemasolevat metsa (kui seda on vähe)? Kuidas saada toetust?*
- *Minule kuluks kõige algisem koolitus ära. Näiteks: Mis kohustused mul metsa omamisest tekivad? Kas ja milliseid toetusi on võimalik saada metsa korrashoiu ja hooldamisega seoses? Kas metsaga seotud kulutused kuuluvad mingil määral ka maksesoodustuste al*
- *Mul ei ole metsandusharidus vaid põllumajandushariduse. Seega on metsandusalane koolitus vajalik.*
- *Mõlemad on esimesel kohal.*
- *Netis võiks olla analoogne koduleht nagu PRIA-I.*
- *Nt. söödistunud põldude metsastamine*
- *Nõustamise süsteem on bürokraatlik, omafinantseering võik olemata olla. Siis oleks ka rohkem huvilisi.*

- *Nõustavat koolitust metsa kasvatuses, uuenduses.*
- *Näit. metsa uuendamisest, õigest hooldamisest vms.*
- *Olen küll väikese metsatüki omanik, aga kuidas metsa hooldada, majandada jne. ei tea.*
- *Olen n.ö vastne metsaomanik, täiesti teiselt alalt. Seepärast huvitab mind nii metsauuendus kui korrashoid, hooldus. Ise pean plaani siiski investeerida metsa kui puhkeobjekti, huvi võiks olla ka metsamarjade kasvatamine, kuid mitte väga suures mahus.*
- *Oluline on teada, mida metsa majandamiseks või hooldamiseks kõige otstarbekam teha oleks.*
- *Oma väikese metsa korrashoiuks vajaksime spetsialisti konsultatsiooni.*
- *omandada teadmisi metsa õige kasutamise, hooldamise ja uuendamise kohta*
- *Omanikel on võimalik probleemide kohta küsida ja pidevalt saada informatsiooni. Kui ka 1/10 on otseselt koolitusest vajalik, mis tasub koolitusel käia.*
- *Paljud metsaomanikud ei oma erialaseid teadmisi piisavalt, sellega tekitatakse iseendale ja ühiskonnale olulist kahju.*
- *Praktilist, mitte juttu. Õpetaja - vähemalt 40 a. kogemustega metsamees.*
- *Peab olema konkreetne, järjepidev, stabiilne, koht ja ametnik(ud), kes on kompetentsed ja tegelevad piirkonnaga ning tunnevad metsaomanikke.*
- *Personaalkoolitus metsa kava järgi.*
- *Pidevalt olla kursis seadusandluse ja teiste muudatustega ning vajaliku tegevuskavaga.*
- *Pole kõige metsandusega seonduvaga kursis.*
- *Pole värsket metsaomanikuna kursis metsa majandamisega ja selle probleemidega.*
- *Praktilisi metsamajandamise teadmisi.*
- *Preemiate sisseviimist metsa korrashoiu eest.*
- *Projektide koostamine, metsanduslikud teadmised.*
- *Regulaarsed koolitused maakonnas - seadused, toetused, maakonna probleemid (turistid.)*
- *Riik peaks rohkem metsaomanikke toetama koolitustega.*
- *Rohkem infot metsatoetuste ja arengusuundade kohta.*
- *Seadusandluse uuenemised ja materjalid säästlikumast metsamajandamisest.*
- *Seadusandlust ja metsa jätkusuutlikkuse kasutamise koolitust. Puiduturgude ja seaduste alast informatsiooni.*
- *Seadused, mis käivad looduspargi territooriumil olevate metsade kohta.*
- *Seadusemuudatused, uudiseid teadusest.*
- *Selgitada uusi metsa haldamise võimalusi (alternatiivseid).*

- *Seminarid, ajakirjandus, head TV ja raadio saated, ja muidugi internet.*
- *Seotud parkmetsade ja puisniitude hooldusega.*
- *Silmaringi laiendamiseks.*
- *Stabiilne ja mõistlik metsapoliitika. Info toetuste, tingimuste ja nõuete kohta.*
- *tahaks teada, kuidas metsa harvendada ja mida ning kuhu asemele istutada.*
- *Teadlikkuse tõstmine.*
- *Teadmised on alati vajalikud.*
- *Teave metsa rajamiseks, hoolduseks, kahjustused, kahjurid, raie tüübid ja viisid, metsamaterjali turustamine.*
- *Toetuste taotlemise info täpsustused.*
- *Toetused, ühistegevus, poliitika, seadusandlus.*
- *Toetuste saamine on väga keeruline ning väga kallis.*
- *Toetuste taotlemise konkreetne pool.*
- *Trükised*
- *Tulevikus esilekerkivad ootamatud probleemid(kliima, keskkond, inimtegevus, maj. eelisareng jne.).*
- *Tõsta teadlikkust.*
- *Töötlemise ja turustamise soodustamist puudutavat informatsiooni.*
- *Uued puuliigid, nende kasutamine, kiirelt kasvavad ja tuluandvad.*
- *Uus info toetuste ja maksusoodustuste kohta.*
- *Vajalik metsaomaniku teadlikkuse tõstmisel.*
- *Vajalik on info muudatuste ja seaduste kohta.*
- *Valla üldplaneeringu tulemusel rohealaks jäämisel, mis on tulevik?*
- *Õige raie; õige uue metsa istutamine.*
- *Üldised metsakoolituskursused, kus tehakse selgeks metsaga seonduvad üldpõhimõtted.*

9.2. Vastused küsimusele, milliseid muid metsapoliitilisi vahendeid peetakse oluliseks

- *Abrukat tuleks toetada.*
- *Arvan, et säästva metsa majandamise korral oleks mõeldav omafinatseeringu määr kuni 20%, kuna valitud metsamajandamise kord ei too tulu.*
- *Dokumentide mahu vähendamist ja eraisikute tunnustamist - ühingud on kulukad.*
- *Ehk omavalitsuseti üle vaadata metsamaa maksustamine. Pole päris sama, kas on 2 ha või 200 ha metsa. Maksa on aga maaomanikul sama- esmamõte.*
- *Eraomanike tegevusse riigipoolse sekkumise viimine nõustamise tasandile. Praegune kord, kus inspektorinaga tuleb ja teeb omaniku kurjategijaks, kui ta oma metsas TÖÖTAB, on absurdne!!!!!!!*
- *Füüsilise isiku maksustamine puidu müügil võrdsustada muude omandivormidega. Maksustada saadud kasumit, mitte saadud raha summat. Metsaks mitte nimetada põllupeenardel, soos ja niitudel kasvavat paju-lepa võsa ja soomändi, mis ei kasva kunagi käevarrest jämedamaks.*
- *Hea, et riik toetab metsa rajamist ja hooldamist. See võimaldab pensionäril metsaga tegeleda, kuigi metsa tulevik ei ole selge. Viljandi maakonnas on võimalik metsanduse kohta küsida ja juhendamist saada. Peaasi, et soovijal endal oleks aega ja transport.*
- *Hoida silm peal ilma peremeheta metsatükkidel, et need ei läheks kaduma ega rikneks. Samuti vajab tähelepanu erametsaga piirnevate riigimetsade majandamine.*
- *Hr. Reiljan, e. riigi esindaja peab aru saama, et iga metsaomanik tahab ja oskab oma metsa efektiivselt majandada ja suudab seda teha paremini kui riik. Selleks ei tohi ahistada metsaomanikke tobedate seaduste väljamõtlemisega! NB! LUGEGE MAALEHTE jne. RAIEPIIRANGUID jne.*
- *Huvitavad metsahooldusega kaasnevad toetused.*
- *Juurdepääs ja kuivendus riigi raha abil. Asjaajamine võiks olla piirkondlik - tööde teostamisest kuni projektini. Üksikisiku asjaajamine keerukas, süsteemid kaasavad paljusid maaomanikke. Praegu on maa kokkuostjal seisukoht, et las väikesed müüvad oma maatükid odava raha eest neile, küll siis hammustame rammusa suutäie. Nad pole huvitatud metsahooldusest ja säilitamisest vaid kasumist ja metsa kohesest realiseerimisest.*
- *Keelata rasketehnika kasutamine sulaga!*
- *Kontroll metsas peaks realselt suurenema ja omanikele rohkem otsustusvabadust anda.*
- *Kuna asume Haanja looduspargi territooriumil, siis on meie metsategevus väga piiratud.*
- *Kuna ise elan ja ka metsaomand asub Lahemaa Rahvuspargis, olen ebavõrdses seisus võrreldes tulundusmetsade omanikega ,nii metsa kasutamisevõimaluste kui saadavate toetuste osas. Peaks olema mingi toetus, mis võrdsustaks kaitsealadel majanduspiirangutega metsade ja tulundusmetsade omanike omanikutulu, mis on praegu ebavõrdne kaitse tagamiseks rakendatud majanduspiirangute tõttu.*

Maamaksusoodustus ei ole toetus ega hüvitis, vaid pelgalt mööndus ning igal juhul ebapiisav.

- *Kõige suuremaks riigi metsapoliitiliseks vahendiks pean kõigi elanike suhte kujundamises ümbritsevasse keskkonda. Mõeldes: "Mets on vaese mahu kasukas", või "Sõpra ei nõogita". Muu on juba metsamajanduslik küsimus.*
- *Kõik vahendid, mille tulemusel säilib ja uueneb Eesti mets.*
- *Looduskaitse. Usaldan SA Erametsakeskuse toetussüsteemi, kuid mitte PRIA toetussüsteemi.*
- *Maamaksu vähendamine noorendikele. Rohkem usaldada metsaomanikke ja mitte ahistada neid tarbetute keeldudega.*
- *Materjalide ja teenuste olemasolu ja kättesaadavus teostatavates valdkondades.*
- *Meede 3.7 ei ole rakendunud või vähemalt info ei ole minuni jõudnud. SA Erametsakeskuse kaudu toetuste, koolituste taotlemisel on liiga pikk ooteaeg vastuse saamisel, nõue on vähemalt 3 hinnapakkumise olemasolu (kogemused on näidanud, et hinnapakkumised antakse 2 nädalaks - kuuks). Pikk ooteaeg pöörab taotluse projekti finantsosa pea peale, kui firmad muutuvad. Turustajad ei ole huvitatud hinnapakkumistest väikestes mahtudes.*
- *Mets ei ole ainult tegutseja elatusvahend vaid kogu ühiskonna energeetiline side meie kalli maamullaga. Selle side hoidmine kontsentreerub järjest väiksema arvu tegijate kätte. Ebaadekvaatsed muutused taastuvad alles aastakümnetega, kui sedagi! Siinkohal tegemata jätmine on paremgi valesti tegemisest.*
- *Metsa hoidmine.*
- *Metsa tasuvusperiood on liiga pikk, laenu muutuvad koormavaks.*
- *Metsade valve, kohapealne koolitatud ametnik, metsavaht. Mitu väikeomanikku võiksid saada taotlema koos toetust.*
- *Metsamaa jaoks on maamaks liiga kõrge.*
- *Metsanoorendikud kuni 25 aastani peaksid olema maamaksuvabad.*
- *Metsaomanik peaks saama teatud tulu jahipidamise lubamisest (söötmise põllud jne). Teatud ulukite küttimisluba maaomanikele võimaldamine oma kõlvikute rüüstete kaitseks ja kui ikka kitsed ja põdrad noorendikus elavad! Noorendikud kuni 20-25. a. maamaksuvabaks. Metsa müügilt saadud rahalt (mitte kõik ei müü metsa maha ja ei ole ka FIE-d) sotsiaalmaksu poleks vaja maksta, samuti tulumaks peaks olema väiksem. Tulu saab metsast ikka üks kord 60-80 aasta jooksul ja kulud on ju palju varem tehtud. Võiks parem maksude rahaosa suunata metsauue*
- *Metsaomanike põhiseaduslike õiguste kaitse kohtulahendid kättesaamatud.*
- *Metsaomaniku teadlikkust tuleb tõsta.*
- *Metsapoliitikat on vaja tunda, et teha tarku investeeringuid.*
- *Metsaseadus, mille eesmärgiks oleks metsanduse SUUNAMINE ühtlase aastaraie ja ühesuguse maksustamisega, mitte käskude ja keeldudega.*
- *Metsastrateegia, selged abiprogrammid, haritud metsamehed.*
- *Metsavahi staatuse taastamine ja kohapealse kompetentse järelvalve taastamine.*

Piirkonnas, rajoonis peab olema kompetentne, stabiilne, ametnik, mitte jutuanimene/valdkonna juhtimine. Ei ole küsitud senise metsapoliitika tulemuslikkuse ja tagajärgede kohta. Ei ole väärtustatud metsa, kui ökoloogilist ressursi.

- *Metsaühistutes võik mõõdukal riiklikul palgal olla nn. metsavaht, kes annas tagasisidet tehtavatest töödest, nende kvaliteedist ja tagajärgedest. Samuti teostaks ka järelvalet.*
- *Miks noorendike all (~40a) olev metsamaa on maksustatud? Kuna see nõuab vaid kulutusi? Miks osa metsaseadusi trahvide ähvardusel takistavad minul olemast täielik metsaomanik?*
- *Mõttetera: Ka viletsamalt tehtud vaheltraie on palju etem kui korralikult tehtud lageraie. Armastage ja hoidke oma metsi.*
- *Omafinantseering: teedehitus - 15%, kuivendus - 15%. Selliste protsentidega on võimalik teesid remontida. Raielangid ja lagendikud maamaksust vabaks, kui on rajatud kultuurid ja kasvamisprotsent on vähemalt 80%.*
- *Omanikele, kelle mets on Natura-2000 alal, tuleks kompenseerida kulutused (maamaks, looduse järelvalve, metsa hooldus jne.).*
- *Pean efektiivsemaks esiteks metsamajanduse soodustamist ja teiseks ehk äärmuslikumaks karistuspoliitikat.*
- *Praegune maksusüsteem sunnib metsaomanikku, kas metsaomandit müüma või puidumaterjali müügi puhul otsima mitteametlikke võimalusi.*
- *Probleem on riigis süvenev bürokraatia ja rahva mõju. Ühistegevuse võlu ja kasu on raske selgitada.*
- *Puudub riigipoolne heade metsaomanike tunnustus. Miks toetatakse uute elujõuetute ühistute loomist, aga mitte tegutsevate ühistute arendamist (ühistuid on juba niigi piisavalt)?*
- *Põllumaade metsastamise projekt oli väga hea ja vajalik, kasulik.*
- *Raiepiirangute lõpetamist majandusmetsades.*
- *Riigi metsapoliitika selge eesmärk. Riigi kontroll ja juhendamine erametsade majandamise alal.*
- *Riigi poolt on liiga palju bürokraatiat metsaomanikule. Metsamajandamiskavade kehtestamine - lauslollus (kui on litsentseeritud firma, kes teeb kava, siis milleks veel kehtestamine).*
- *Riigil puudub metsapoliitika erametsa omanikule. Riik ei tohiks nii palju eraomandisse sekkuda, sest see riivab omanikutunnet ja rikub põhiseadust. Selleks, mis ma võin oma metsas teha, piisab oma piirkonna metsa konsulendist. Samuti peaks rohkem tormijärgse metsa uuendamisele lihtsamalt toetusi saama. Taimede ostuks 0% oma finantseerimine.*
- *Riigipoolne liigne sekkumine erametsandusse.*
- *Riigis võiks metsakorraldus olla omanikule 100% kinni makstud ja ei peaks nägema kavade erinevaid variante kõikvõimalike takseerijate poolt. Riigihanked ei peaks langema sellesse aega, kui normaalne ei ole metsa takseerida.*
- *Riik püüab sekkuda liiga jõuliselt isikliku omandi ja omaniku vahekorda. Omanikul peab olema ka omapoolne õigus otsustada oma metsa saatuse üle.*

- *Seadusandjal oleks vast ehk aeg jõuda juba sinnamaale, et kord juba välja antud seadus või määrus: 1. kehtiks pikema perioodi jooksul, 2. oleks metsaomanikule lihtsalt arusaadav, 3. siis oleks ka seaduse mittetundmisest tulenevaid rikkumisi vähem.*
- *Seadusandlik stabiilsus on oluline kuna metsamajandamine on väga pikk protsess, siis järsud muutused (nt. küpsusdiameetrite kaotamine jne) mõjuvad väga halvasti metsamajandustööde planeerimisele ja ka raietegevusele. Kuulata tuleks rohkem ka teadlasi, mitte lahendada metsandusküsimusi poliitiliselt. Mets ei saa olla poliitika tegemise koht! On ju teaduslikult tõestatud paljud metsamajanduslikud põhimõtted, mida aga ei soovita järgida. Sellega tekitakse metsaomanikele oluline kahju.*
- *Seaduste lahtiseletamine inimestele.*
- *Sooduslaenu metsamaa soetamiseks.*
- *Soodustada väikemetsaomanikke, toetades metsahooldustehnika (sh väike väljaveotehnika) ja esmaste töötlemisvahendite ostu. Pean väga oluliseks rohkearvulise väikemetsaomanike säilimist riigi seisukohast, seob inimesed oma riigi ja maaga. Et väike metsaomanik suudaks suurte kõrval ellu jääda tuleb teda toetada tehnika soetamisel sh väikeväljaveotehnika, sest tihtipeale on raiutavad mahud väikesed s.t suure jõudlusega tehnika kasutamine läheb väga kalliks ning teisalt saaks väiketehnikaga metsa majandada säästvamalt.*
- *Suhtun skeptiliselt igasugustesse toetustesse, sest meedias kajastub see mingi pallina, mida küll antakse ja siis jälle võetakse tagasi, küll oli meeter valesti mõõdetud või vale meetme all valele asjale toetust taotlenud. Kuid ma ei ole jurist ega PRIA spetsialist.*
- *Suuremaid vabadusi oma metsamaal toimetamiseks.*
- *Suurimaks puuduseks on see, et metsaomanik, kes ei ole FIE, ei saa maha kanda metsahoolduseks tehtud kulutusi.*
- *Säilitada Eesti metsa, teha vaik raiet. Oleks vaja riigipoolset toetust metsa kuivendamiseks.*
- *Teie ankeet pani mind metsa peale mõtlema ja üldse hakkas infot koguma metsaga toimetamise kohta ja millised võimalused ja kuidas õigesti lageraie uute istikutega asendada.*
- *Toetused noore ja optimaalse puidu väljakasvatuseks (esimesed 20 aastat).*
- *Uue metsaseadusega vähem sunduse rakendamist. Lubatud metsanduslikke toetusi ei makstud kaks aastat 2003 ja 2004. Põllumajandusministeerium on metsaomanike vaenulik. Metsanduslikud toetused tuleks põllumajandusministeeriumist üle viia. 2005. a. toetustest rahuldati 60%.*
- *Vaja oleks metsa juhtoinastel ajud tööle panna. Lätis muutus metsamüük tulumaksuvabaks, aga meil Reiljan mõtleb tagatiraha oma mustikametsale. Üldine arusaam metsast on paljugi vildakas. Arvatakse, et mets annab tulu, senini seda ei tundu.*

- *Vale on, et istutusmaterjal peab olema rangelt standardiseeritud. Tegelikult on kohalikud taimed ja juhuslik külv kõige loomulikum ja parem. Mõningad vead: istutusmaterjal sertifikaatidega võib valja minna, teisest metsast toodud istikud istikud on loomadele magusamad. Sooviksin, et tasustatakse töö metsa uuendamisel kohalike looduslike istikutega, kui see tulemus on näha hiljem (2-3 a pärast).*
- *Viimased märkused: ma elan sellises kohas, kus ühel pool on Vasalemma jõgi ja teisel pool Maeru oja. Jõgi on kinni kasvanud, kraavid on ummistunud, heinamaad tegemata. Kõik maad on kompenseeritud, seega maa kuulub riigile. Seega on riigi poolt vaja kuivendust. Riik tahab ainult tulu, aga peaks ise ka midagi tegema. Riik pangu kummikud jalga ja tulgu. Mul peaks olema miljoneid, et midagi teha. Maainimesi ei austata, aga makse, sest nad teavad, et maainimene on aus ja maksab.*
- *Üks olulisemaid teemasid kõike eelnevast kokkuvõtteks on OMANIKU KULTUURI harimine ja arendamine Eestis, st., et metsakasvatuses meetmed rahanduseks, mitte sunnimeetodeid kasutades, vaid lähtuvalt haritusest ja optimaalse maksupoliitika "tüürivast" mõjust.*

9.3. Metsaomandi muu eesmärk

- *Mets kuulub antud maamaja juurde algselt*
- *"Oma maa". "Oma maal" saab luua metsanduslikku ja loodusliku järjepidevust - keegi teine ei tule "oma maale".*
- *Armastus looduse ja metsa vastu.*
- *Et säilitada osaliselt Mä ja Ku kultuurid. Viime iga aasta läbi koolitusi, kuidas metsa hooldada.*
- *Füüsilise isikuna metsateadus.*
- *Hoonete ja juurdeehitiste remondiks vajalik puitmaterjal.*
- *jahipidamine*
- *Kodu remondiks.*
- *Kultuuripärandi säilitamine. Küla piirneva metsa säilitamine püsimetsana majandades.*
- *Lihtsalt ilus, et on.*
- *Materjal hoonete ehituseks.*
- *parkmets*
- *Parkmetsa rajamine*
- *Pensionikindlustus*
- *Puisniitude, puiskarjamaade hooldus.*
- *Säilitada side maaeluga.*
- *Tagatisteks laenudele.*
- *Talu püsimajäämine*
- *Õppe-eesmärgil.*

9.4. Metsaühistutesse kuulumise põhjused

→ ollakse ise asutaja

- Seotud töölepinguga ja asutajaliige

→ info saamiseks ning jagamiseks:

- Info ja toetuste saamine lihtsam.
- Info ja toetuste taotlemine on lihtsam.
- Info kättesaadavus, vara kaitse oskus.
- Info saamine, nõustamine, koolitus.
- Info saamine, toetuste taotlemine
- Info, toetuste ühine taotlemine.
- Informatsioon puudub.
- Informatsioon.
- Nõustan kaasliikmeid.
- Metsaalane teave ja abi metsa majandamisel.
- Metsandusalane enesetäiendus.
- Asjalikud õppepäevad
- Infovajadus, ühiskoolitused, mõnd asja on mõttekam koos teha ja osta

→ toetuste saamine lihtsam

- Taotluste saamine on lihtsam.
- Teadmised ja info.
- Toetused ja ühistegevuse efektiivsus.
- Toetused käivad ühistute kaudu.
- Toetuste saamine.
- Toetuste taotlemiseks.
- Hea info liikumise koht. Toetusi lihtsam ühistu kaudu saada.

→ Ühistegevus ja esindamine

- Ühistegevus on oluline ja vajalik.
- Ühistegevuse võlu.
- Tugevam esindatus, suurem jõud.

- *EMK toetused, info erametsanduse kohta, suhtlemine sama ala inimestega.*
- *Et kaitsta peremetsaomanike huviseid ja õigusi.*
- *Et saada abi, tuge, infot jne.*
- *Koostöö huvist.*
- *Koostööks ja esindamiseks.*
- *Saab head nõu ja tuge.*
- *Ühtede huvidega seltskond, saab toetust küsida.*